

ਪਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦਿਮਾ

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁਖ ਸੰਪਾਦਕ)

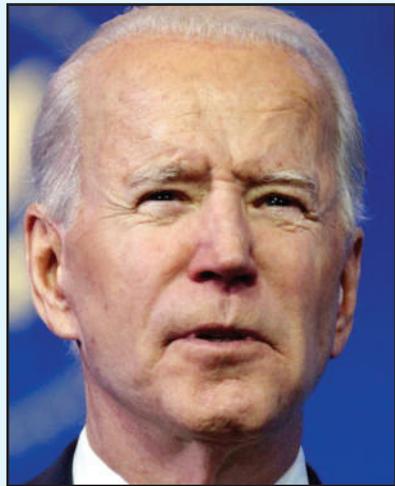
ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ

pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੰਦੋਲਾ ਐਮ. ਥੀ. ਏ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 15 No. 369 March 24, 2021 E-mail : info@pardestimes.com Ph 510-938-7771 Ph 530-315-1020

ਬਾਈਡਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਫਿਲਹਾਲ ਟਾਲਿਆ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਬਾਈਡਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਬੰਧੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤਕ ਲਈ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਤਨਖਾਹ ਸਬੰਧੀ ਨਿਰਧਾਰਣ ਨੂੰ 60 ਦਿਨਾਂ ਤਕ ਟਾਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ

ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਐੱਚ-1ਬੀ ਵੀਜ਼ਾ ਇਕ ਗੈਰ-ਪਰਵਾਸੀ ਵੀਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਪੁੰਨ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਛੇ ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਆਈਟੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਇਹ ਵੀਜ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਸਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਘੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਿਮ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦੇਰੀ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵਲੋਂ 20 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਤਰੀਕ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਦੇਰੀ 'ਤੇ ਜਨਤਾ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਤਰੀਕ 16 ਫਰਵਰੀ ਸੀ। ਜਨਵਰੀ 2021 ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਅੰਤਿਮ ਨਿਯਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਐੱਚ-1ਬੀ, ਐੱਚ-1ਬੀ1 ਅਤੇ ਈ-3 ਵੀਜ਼ਾ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਈ-3 ਵੀਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਆਸਟ੍ਰੇਲਿਆਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਐੱਚ-1ਬੀ1 ਵੀਜ਼ਾ ਸਿਰਫ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਅਤੇ ਚਿਲੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਾਲ 2020 ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ 47 ਫੀਸਦੀ ਪਾੜੇ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਚੀਨ ਤੋਂ ਸਨ। ਇਕ ਤਾਜ਼ਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ 'ਚ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਰੋਨਾ ਫੈਲਿਆ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੇਜੀਆਂ ਸਿਹਤ ਟੀਮਾਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਫੈਲਣ ਕਾਰਨ ਸਮੱਸਿਆ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਰੀਜ਼ਾਂ 'ਚ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਟੀਮ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੇ ਨਵੇਂ ਵਾਇਰਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਉਂਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਵੀ ਲਗਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ 'ਚ ਯੂਕੇ ਦਾ ਵਾਇਰਸ ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਯੂਕੇ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ

ਟੀਕਾਕਰਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾ ਕੇ ਇਸ 'ਚ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਾਇਰਸ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ

ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 75 ਫੀਸਦੀ ਐਕਟਿਵ ਕੇਸ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿਚ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚੋਂ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਵੀਡ-19 ਵੈਕਸੀਨ ਯੂਕੇ ਦੇ ਵਾਇਰਸ ਬੀ.1.1.7 ਲਈ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਕਾਰਗਰ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਰੋਕਣ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ

ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਰੂਪ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 478 ਪਾਜ਼ੇਟਿਵ ਸੈਂਪਲ ਜਾਂਚ ਐਨਾਐਲੀਬੀ, ਆਈਜੀਆਈਬੀ ਅਤੇ ਐਨ-ਸੀਡੀਸੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 90 ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਐਨ440 ਕੇ ਕਿਸਮ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਕੇਕੇ ਤਲਵਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ 326 ਕੋਵਿਡ ਨਮੂਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੀ.1.1.7 ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦਾ ਇਹ ਨਵਾਂ ਸਰੂਪ ਬੀ.1.1.7 ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਆਕਸਫੋਰਡ (ਕੋਵੀਸੀਲਡ) ਦੀ ਦਵਾਈ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਸਰੂਪ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਗਰ ਹੈ।

Certified Insurance Agent **Global Green INSURANCE AGENCY**

ਹੈਲਥ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 510-487-1000

MANN@GGIABA.COM

Mann Insurance Brokers Inc.

4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਰਵਿਊਜੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਫਤਰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦਫਤਰ

44808 S. Grimmer Blvd # 208 Fremont, CA 94538 510-657-6444

37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height, NY 11372 718-533-8444

2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691 916-372-448

4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Raj Budwal

(Investment and Financial Advisor)

408-972-8000, 408-835-0202 (Cell)

Budwal and Associates

329 Piercy Road, San Jose, CA 95138

Budwal@sagepointadvisor.com

See me today and get the discounts and service you deserve

Gurbinder S Mavi

Insurance Lic# 0F22244

Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284

988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040

Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com

State farm mutual Automobile Insurance Company, State Farm Indemnity Company Bloomington, IL

Allstate You're in good hands.

Avninder Singh

Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501

Auto - Home - Life - Health - Business - Commercial

PH. (510) 441-7490

Toll free (877) 441-7490

30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

AUTOBAHN Body & Paint

Specializing in Convenience & Quality

ਡੈਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੇ

Baghel Singh Jaswal

Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023

www.autobahnbodypaint.com

778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

Padam Builders Inc.

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗਾਰੰਟੀ

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਮਕਾਨ, ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਮੋਲ, ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

Bhupinder Singh Padam

email: padambuilders@gmail.com Licensed # 1019803

CELL 510-565-6667

3143 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕਵਾਡ ਸਮੂਹ

ਹਰਸ਼ ਵੀ. ਖੰਤ

ਬੀਤੇ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਓਨਾ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿੰਨਾ ਬੀਤੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਦੌਰ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰੀ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਬੀਤੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਕਵਾਡ (ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ-ਅਮਰੀਕਾ, ਜਾਪਾਨ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਗੱਠਜੋੜ) ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਹਿਮ ਪੜਾਅ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਉੱਭਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜੋ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ, ਵਿਗੜੇਲ ਅਤੇ ਅਤੀਅਲ ਚੀਨ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਚੌਕੜੀ ਨਾਲ ਬਣੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੁਖੀਆਂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਚੱਕਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਮਗਰੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਕਾਬਿਲੇਗੌਰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਪਹਿਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਸਮਕਾਲੀ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਵਾਡ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਇਕ ਰਸਮੀ ਮੰਚ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਕਾਰ ਲੈਂਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋਆ ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਵਾਰਤਾ ਲਈ ਕਵਾਡ ਵਰਗੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਜੋ ਅਜੇ ਤਕ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਬਾਇਡਨ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਝਟਕੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਜੋ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਇਡਨ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਲਈ ਇਕ ਅਲੱਗ ਰਾਹ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬਾਇਡਨ ਨੇ ਕਵਾਡ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਮੁਕਤ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕਵਾਡ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਨ 2007 ਵਿਚ ਜਾਪਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਝਿਜਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝਿਜਕ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਚੀਨ ਇਸ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਬੀਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਘਟਨਾਚੱਕਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬੀਜਿੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੋਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਵੀ ਹਾਲੀਆ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵਪਾਰ,

ਤਾਇਵਾਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਵਰਗੇ ਕਈ ਮਸ਼ਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਤਣਾਅ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੀ ਵਧਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਗਲੋਬਲੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਰਹੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦਰਮਿਆਨ 'ਕਵਾਡ' ਦੀ ਬੈਠਕ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਟੀਕੇ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਰਾਹੀਂ ਸੰਕਟਮਈ ਸਮੇਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਫੰਡ (ਆਈਐੱਮਐੱਫ) ਦੀ ਮੁੱਖ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਗੀਤਾ ਗੋਪੀਨਾਥ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਕੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਕ ਕਵਾਡ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਖਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲਾ ਚੀਨ ਹੁਣ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਮਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਿਕਨੀਆਂ-ਚੌਪੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਹਾਬੀ ਦੇ ਦੰਦ ਖਾਣ ਦੇ ਹੋਰ ਤੇ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਹੋਰ' ਵਾਲੀ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਵਰਗੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆ ਚੀਨ ਦੀ ਦਬੰਗਾਈ ਦੇਖ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਰਿੱਤਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਜਾਗਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਦਬਦਬੇ ਅਤੇ ਹਿਮਾਕਤ 'ਤੇ ਵਿਰਾਮ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਵਾਡ ਉਹੀ ਵਿਚਾਰ

ਬੰਦੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਾਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ ਨੂੰ ਚੀਨ ਤੋਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੂਖਮ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ, ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਪਰਸਪਰ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਵਾਡ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਬੇਜਾਨ ਪਏ ਕਵਾਡ ਸੰਗਠਨ ਵਿਚ ਇਕਦਮ ਨਵੀਂ ਜਾਨ ਪੈਣੀ ਜਿੰਨਾ ਹੈਰਾਨਕੁੰਨ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਵੀ।

ਇਕ ਸਮੇਂ ਜੋ ਭਾਰਤ ਕਵਾਡ ਦੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਇਨਫਰਾ-ਫਾਇਨਾਂਸਿੰਗ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਰਗੇ ਸਾਫਟ ਮਸਲਿਆਂ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਵਾਡ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਹੀ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣਦਾ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ-ਮੱਠਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਚੀਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਲਖੀ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਸਖ਼ਤ ਤੇਵਰਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਹੋਰ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿੱਤਿਆ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮੂਹ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਚੀਨ ਤੋਂ ਡਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਕ ਢੁੱਕਵਾਂ ਬਦਲ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਇਸੇ ਤੋਂ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਸੀਆਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਧਾ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਕਵਾਡ ਪਲੱਸ ਵਰਗਾ ਨਾਂ ਵੀ ਸੋਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲਗਪਗ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਵਾਡ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਰ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਉੱਭਰੇਗਾ। ਇਹੀ ਇਸ ਦੇ ਉਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਢੁੱਕਵਾਂ ਹੈ। ਕਵਾਡ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕਤਾ ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ 'ਚ ਚੁਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਨੱਥ ਪਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਈ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹੇਠੀ ਦਿਖਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੀਨ ਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ 'ਤੇ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਕੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਫਸੇ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਤੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਘਟਨਾਚੱਕਰ ਨੇ ਕਵਾਡ ਦੇ ਉੱਭਰਨ ਵਿਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਚੀਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੋਰੋਨਾ ਕਾਲ ਵਿਚ ਨਵਾਂ ਆਕਾਰ ਲੈਂਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਢਾਂਚਾ ਕਵਾਡ ਦੀ ਨੀਅਤੀ ਵਿਚ ਨਾਟਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਬੀਜਿੰਗ ਦੇ ਤੇਵਰ ਵੀ ਬਦਲੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ

ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਲੈਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁਣ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅੰਸ਼ਭਾਗੀ ਵੀ ਇਹ ਭਲੀਭਾਂਤ ਸਮਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵੱਧਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਇਸ ਦਾ ਸੂਚਕ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਮਾਲਾਬਾਰ ਸਾਂਝੀਆਂ ਜੰਗੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਸ਼ੁਭ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਇਕ ਨਵੀਂ ਧਮਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਵਿਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਮਾਮ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੋਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਇਕਮਤ ਹਨ ਕਿ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਰਲਭ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਗਰ ਪਹਿਲ ਕਰਨੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੀਨ

ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਲੋਕਾਈ

ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਪੀਐੱਮ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ 'ਮਨ ਕੀ ਬਾਤ' ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਣੀ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜੋ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਾਣੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਹੱਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਲੋਕ ਲਹਿਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੱਧਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੀਵਾਂ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਬਰਸਾਤੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਠੋਸ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਬੇਹੱਦ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਲਵਾਯੂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਚ 220 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਸੁੱਖ ਪਾਣੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੁਦਰਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨਮੋਲ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ 'ਚੋਂ ਪਾਣੀ ਇਕ ਹੈ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਲਈ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਦਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਬਨਸਪਤੀਆਂ ਦਾ ਜਿੰਦਾ ਰਹਿਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਸ ਅਨਮੋਲ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਪਵਨੁ ਗੁਰੂ ਪਾਣੀ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਧਰਤਿ ਮਹਤੁ' ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸ਼ਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ

ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਈ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦਾ 70 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਗ ਪਾਣੀ ਹੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਪਾਣੀ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਰਾਮ ਮਾਝ 'ਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ :

ਜਲੁ ਬਿਨੁ ਸਾਖ ਕੁਮਲਾਵਤੀ, ਉਪਜਹਿ ਨਾਹੀ ਦਾਮਾ।

ਪਾਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤਰੱਕੀ, ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੀ ਬੇਸਮਤੀ

ਅਤੇ ਬੇਕਦਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਵਰਤੋਂ ਸਦਕਾ ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਅੱਜ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਸਬੰਧੀ ਚਾਹੇ ਸੰਕਟ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਆਪੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਲ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦੇ

ਗਲਤ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਮੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਤਕ ਖੇਤੀ ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਟ 10 ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸੋਚ ਕਾਰਨ ਲਾਲਚੀ ਬਣ ਕੇ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ

ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਨਾ ਸੰਭਲੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਜਲਦ ਹੀ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਦੋਹਰੀ ਮਾਰ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਲਗਾਤਾਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੀਵਾਂ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਦੁਸਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਵੱਧਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ। ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੂਬੇ 'ਚ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਜਿਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ ਵੀ ਅਸੀਂ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਸਹੇੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਬਾਜ਼ਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਫ਼ਸਲਾਂ ਬੀਜਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਨੱਥੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤਕ ਭੂ-ਜਲ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਅੱਜ ਤੋਂ 25 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਲਵਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ 35 ਤੋਂ 40 ਫੁੱਟ ਤਕ ਦੇ ਬੋਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਬੋਰ ਦੀ ਲਾਗਤ ਸਿਰਫ 3000 ਤੋਂ 3500 ਰੁਪਏ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਾਧਾਰਨ ਬੋਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲਣਾ ਤਾਂ ਇਕ ਸੁਪਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 21 'ਤੇ)

ਪੱਟੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਸਨ?

ਤਰਨ ਤਾਰਨ- ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਲੋਂ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੇ ਪੱਟੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਇੱਕ ਕਬਿਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਬਿਤ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਿਹੰਗਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੋ ਬਾਣੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵਲਟੋਹਾ ਤੇ ਖੇਮਕਰਨ ਦੇ ਐੱਸਐੱਚਓ ਵੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ

ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਖਸ ਇੱਕ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਾਂਦੇੜ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਇੱਕ ਕਾਰਸੇਵਕ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕੋਰੋਨਾਵਾਇਰਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ 20 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਸਣੇ ਕਈ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਾ ਕੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ

ਜਨਤਕ ਇਕੱਠ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਬਾਘਪੁਰਾਣਾ ਵਿੱਚ ਰੈਲੀ ਹੋਈ। ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਉਗਰਾਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਰੂਰ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਮਹਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ ਫੀਡਬਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਲੋਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਉੱਤੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇੱਥੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰੋ।

ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਰਾਜਪਾਲ ਹੁਣ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਤਾਕਤਵਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਿਸ ਬਿਲ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਫ਼ੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਐਲਾਨੀ ਦੀ ਰਾਇ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਖ਼ਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਜੀ ਕਰਿਸ਼ਣਾ ਰੌਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੌਮੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸੋਧ ਬਿੱਲ-2021 ਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਅਸ-ਪਸ਼ਟਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਈ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ ਸਨ। ਰੌਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਬਿੱਲ ਨਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਤਮਾਮ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਿੱਲ ਤੋਂ ਤਕਨੀਕੀ ਦਿੱਕਤਾਂ ਅਤੇ ਭਰਮ ਦੂਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ

ਵਧੇਗੀ। ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, ਜੀਐੱਸਟੀਡੀ ਸੋਧ ਬਿਲ ਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦੇ ਕੇ ਜਿਤਾਇਆ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿੱਲ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੇਵੀਸ਼ੀਲਡ ਦੀ ਦੂਜੀ ਡੋਜ਼ ਲਈ ਸਮਾਂ ਵਧਿਆ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕੋਵਿਡਸ਼ੀਲਡ ਦੀ ਦੂਜੀ ਡੋਜ਼ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਵਧਾ ਕੇ ਚਾਰ ਤੋਂ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਟੀਕਾਕਰਨ 'ਤੇ ਕੌਮੀ ਤਕਨੀਕੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਮੂਹ ਤੇ ਕੋਵਿਡ ਲਈ ਟੀਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਸਮੂਹ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਡੋਜ਼ ਜਦੋਂ 6 ਤੋਂ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੱਧ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਅੱਠ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਖੁਰਾਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਵਿਡਸ਼ੀਲਡ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਚਾਰ ਤੋਂ 6 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਵਕਫ਼ਾ ਰੱਖਣ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਖੁਰਾਕਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਮੇਂ-ਸੀਮਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੇਵਲ ਕੋਵਿਡਸ਼ੀਲਡ ਵੈਕਸੀਨ ਲਈ ਹੈ। ਕੋਵੈਕਸੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਾਂਧੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਓਮਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੁਲਤਾਨ ਬਿਨ ਸਈਦ ਅਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸ਼ੇਖ ਮੁਜੀਬੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਓਮਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੁਲਤਾਨ ਮਰਹੂਮ ਕਬੂਸ ਬਿਨ ਸਈਦ ਅਲ ਸਈਦ ਨੂੰ 2019 ਦਾ ਜਦਕਿ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸ਼ੇਖ ਮੁਜੀਬੁਰ ਰਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਸਾਲ 2020 ਦੇ ਗਾਂਧੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨ-ਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2019 ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ 150ਵੀਂ ਜਯੰਤੀ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹਨਾਂ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ 21 ਸਾਲ ਵਾਲੇ ਨੂੰ

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਕੇ 21 ਸਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੀਸ਼ ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਕੋਬਨਿਟ ਨੇ ਨਵੀਂ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਦੁਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਪ-ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਨਵੀਂ ਦੁਕਾਨ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲੇਗੀ। ਸਿਸੋਦੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਵੀਂ ਆਬਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਲੀਆ ਵਿੱਚ 20 ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਿਤੀ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮਿਤੀ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੀ ਉਮਰ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 21 ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਡਰਾਈ ਡੇਅ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮਹਿਜ਼ ਤਿੰਨ ਤੱਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਤੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਆਬਕਾਰੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਿਤੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਸਮਿਤੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਬੀਅਰ, ਵਾਈਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਅਲਕੋਹਲ ਵਾਲੀ ਡਰਿੰਕਸ ਨੂੰ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟਲ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ 'ਚੋਂ 47 ਫੀਸਦੀ ਭਾਰਤੀ ਤੇ ਚੀਨੀ

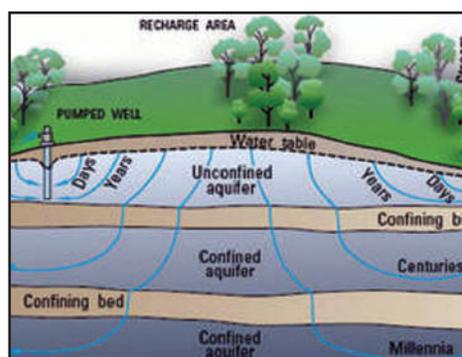
ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ- ਅਮਰੀਕੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਸੀਮਾ ਪਰਿਵਰਤਨ (ਆਈਸੀਈ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ 'ਸਟੂਡੈਂਟ ਐਂਡ ਐਕਸਚੇਂਜ ਵਿਜ਼ਟਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ (ਐੱਸਈਵੀਪੀ) ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2020 'ਚ ਐੱਫ-1 ਅਤੇ ਐੱਮ-1 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਐੱਸਈਵੀਆਈਐੱਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰੋੜ 25 ਲੱਖ ਸਰਗਰਮ ਰਿਕਾਰਡ ਹਨ ਜੋ ਸਾਲ 2019 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 17.86 ਫੀਸਦੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਐੱਫ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਲਜ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਅਕਾਦਮਿਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਅੰ-ਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਐੱਮ-1 ਵੀਜ਼ਾ ਵੋਕੇਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2019 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2020 ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 72 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਐੱਸਈਵੀਆਈਐੱਸ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਚੀਨ ਤੋਂ 3,82,561, ਭਾਰਤ ਤੋਂ 2,07,460, ਦੱਖਣੀ ਕੋਰੀਆ ਤੋਂ 68,217, ਸਾਉਦੀ ਅਰਬ ਤੋਂ 38,039, ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ 35,508 ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਤੋਂ 34,892 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਏ। ਸਾਲ 2020 ਵਿੱਚ ਐੱਸਈਵੀਆਈਐੱਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਰਗਰਮ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ 47 ਫੀਸਦੀ ਯਾਨੀ 5,90,021 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੀਨ ਦੇ 3,82,561 ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ 2,07,460 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਨ। ਸਾਲ 2019 ਵਿੱਚ ਇਹ ਗਿਣਤੀ 48 ਫੀਸਦੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਪਾਣੀ ਬਚਾਓ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਓ' ਸਕੀਮ ਦੀ ਮੱਠੀ ਰਫ਼ਤਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 'ਪਾਣੀ ਬਚਾਓ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਓ' ਯੋਜਨਾ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਫੜ ਰਹੀ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਝੋਨੇ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐੱਮਐੱਸਪੀ) ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਖਰੀਦ ਪੱਕਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੱਟ ਖਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇਸ ਯੋਜਨਾ 'ਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾ ਰਹੇ। ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਿਊਬਵੈੱਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਸਿੱਧੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ 'ਚ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਵਜੋਂ 46,000 ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬਿੱਲ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ 46,000 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਘੱਟ ਬਿਜਲੀ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਰਕਮ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2018 'ਚ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਛੇ ਫੀਡਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਿਖਾਇਆ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 250 ਫੀਡਰਾਂ ਤਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਫੀਡਰ 'ਤੇ ਲਗਪਗ ਦੋ ਸੌ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵ ਇਸੇ ਸਮੇਂ 51,200 ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਹੁਣ ਤਕ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ

ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਤੇ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਲਾਹਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ। ਪਾਵਰਕਾਮ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਪਾਵਰਕਾਮ ਨੂੰ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਲਗਵਾਈਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਬੋਰ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਲੈਣ ਲਈ ਮੋਟਰ ਵੱਡੀ ਰਖਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਫੀਡਰ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਮੀਟਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਖਪਤ ਦੱਸ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਨੇੜੇ ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਟਰ ਵੱਡੀ ਹੈ ਪਰ ਖਾਤੇ 'ਚ

ਛੋਟੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਪੈਸਾ ਮਿਲੇਗਾ ਤੇ ਖਰਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੁਸਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਝੋਨੇ 'ਤੇ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐੱਮਐੱਸਪੀ) ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤੈਅ ਖਰੀਦ ਦਾ ਹੈ। ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਉਣੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਫ਼ਸਲ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਏਨਾ ਪੈਸਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਦੀ ਪੱਕੀ ਖਰੀਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਜੇ ਕਿਸਾਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਮੱਕੀ ਨੂੰ ਬੀਜ ਲੈਣ ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਅੱਧਾ ਪੈਸਾ ਬਚਾ ਵੀ ਲੈਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੇਬ 'ਚ ਸਿਰਫ 12 ਤੋਂ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੀ ਆਉਣਗੇ ਪਰ ਮੱਕੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸੇ ਸਾਲ ਮੱਕੀ ਦਾ ਐੱਮਐੱਸਪੀ 1850 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਪਰ ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਇਹ ਮੱਕੀ 1100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਵਿਕੀ। ਝੋਨੇ ਦੀ ਐੱਮਐੱਸਪੀ 'ਤੇ ਖਰੀਦ ਤੈਅ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਝੋਨੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਧਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਨਾ ਰਹੇ। ਕਿਸਾਨ ਜੇ 'ਪਾਣੀ ਬਚਾਓ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਓ' ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਝੋਨਾ ਛੱਡ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫ਼ਸਲ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਝੋਨੇ ਲਈ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪੌਰਸ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ ਦਾ ਪਾਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਆਗਾਮੀ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Law Office of

NIRWAN & ASSOCIATES

www.Nirwanlaw.com

Jagdeep S. Nirwan Esq. **BUSINESS INC.**

- > Incorporation
- > Articles of Incorp
- > Dissolution
- > 501© Non-Profit

IMMIGRATION LAW

- > Adjustment
- > Citizenship
- > Employment
- > Appeals-IJ/
- > Family & Finance Visa
- > Board/Federal Ct
- > Labor Certification
- > Investor Visas
- > Removal & Deportation Defense

TAX LAW

- > Offer in Compromise
- > Payment Plans
- > File Back Taxes
- > Tax Preparation
- > Audits
- > Appeals
- > Tax Court Rep
- > IRS/EDD/FTB Representation
- > 'Personal & Business
- > Income Tax Filling

1104 CORPORATE WAY, SACRAMENTO CA 95831 **Tel: 916-832-3144**

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵਕਤ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਰਤਾਨੀਆ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਫੈਲਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਫੈਲਣਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਮਾਰੂ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭੀੜਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਲਾਕਡਾਊਨ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਸਾਲ ਬੱਚੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਹਨ। 24 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕਡਾਊਨ ਦਾ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦਰਮਿਆਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀਆਂ।

30 ਜਨਵਰੀ, 2020 ਨੂੰ ਭਾਰਤ 'ਚ ਪਹਿਲਾ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਕੋਰਲ 'ਚ 30 ਜਨਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਕਰਫਿਊ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਰੇਲਵੇ, ਦਿੱਲੀ ਮੈਟਰੋ, ਸਾਰੀਆਂ ਏਅਰਲਾਈਨਜ਼, ਮਾਲ, ਥੀਏਟਰਸ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਸ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਵੀ ਜਨਤਾ ਕਰਫਿਊ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਲਾਕਡਾਊਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। 24 ਮਾਰਚ ਦੇਰ ਰਾਤ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਾਈਡਲਾਈਨ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। 24 ਮਾਰਚ 2020 ਤਕ ਕੋਰੋਨਾ ਦੇ 564 ਮਾਮਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਲ 10 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। 26 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਨੇ 170 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਣ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 29 ਮਾਰਚ ਰੇਲਵੇ ਨੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਤਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ। 31 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਿਜਾਮੁਦੀਨ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਤਬਲੀਗੀ ਮਰਕਜ਼ 'ਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਕੋਰੋਨਾ ਇਨਫੈਕਟਿਡ ਮਿਲੇ। 5 ਅਪ੍ਰੈਲ ਹੈਲਥ ਵਰਕਰ ਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਦੇ ਸਨਮਾਨ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਬਿਜਲੀ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਦੀਵੇ ਜਗਾਏ। 14 ਅਪ੍ਰੈਲ 2020 ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲਾਕਡਾਊਨ ਦੀ ਮਿਆਦ 3 ਮਈ ਤਕ ਲਈ ਫਿਰ ਵਧਾਈ। 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 2020 ਤਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਲਾਕਡਾਊਨ ਨੂੰ ਕਈ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ। ਕੋਰੋਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਰੈੱਡ, ਓਰੇਂਜ ਜ਼ੋਨ ਤੇ ਗ੍ਰੀਨ ਜ਼ੋਨ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਗ੍ਰੀਨ ਜ਼ੋਨ 'ਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ 2020 ਤਕ ਗ੍ਰੀਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸਬਿਆਂ 'ਚ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਨਵੀਂ ਗਾਈਡਲਾਈਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 4 ਮਈ 2020 ਤੋਂ 17 ਮਈ 2020 ਤਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਲਾਕਡਾਊਨ ਨੂੰ 14 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। 1 ਮਈ 2020 ਨੂੰ ਕਿਰਤੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਨਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਨਾਲ ਹੀ 7 ਮਈ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਫਸੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਲਈ ਵੇਦੋ ਭਾਰਤ ਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। 13 ਮਈ 2020 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਨੇ 20 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦੇ ਦੁਸਰੇ ਵਿੱਤੀ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 15 ਮਈ 2020 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤੀਸਰੇ ਰਾਹਤ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, 16 ਮਈ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਆਰਥਿਕ ਪੈਕੇਜ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 17 ਮਈ 2020 ਨੂੰ ਲਾਕਡਾਊਨ 31 ਮਈ ਤਕ ਮੁੜ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

1 ਜੂਨ 2020 ਤੋਂ 30 ਜੂਨ 2020 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਅਨਲਾਕ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲੱਗੀ ਸੀ। 16 ਜਨਵਰੀ 2021 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਹੈਲਥ ਵਰਕਰਸ ਤੇ ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਰੀਅਰਜ਼ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, 14 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਟੀਕੇ ਦੀ ਦੁਸਰੀ ਡੋਜ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 1 ਮਾਰਚ 2021 ਤੋਂ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦੁਸਰਾ ਫੇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿਚ ਕਮੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਦੁਸਰੀ ਲਹਿਰ ਆ ਗਈ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਬਾਰੇ ਭਰਮ ਨਾ ਖਾਲੋ

ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਦਾ ਕਹਿਰ ਮੁੜ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਰਫਤਾਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਕੋਵਿਡ-19 ਦੇ ਮੁੜ ਪਰਤਣ ਦੀ ਖਬਰ ਨੇ ਚਾਰ-ਚੁਫੇਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਘਬਰਾਹਟ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ।

ਭਾਰਤ 'ਚ 16 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਲਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦਾ ਗਠਨ, ਸਟਾਫ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ, ਟੀਕਾਕਰਨ ਸੈਂਟਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵੈਕਸੀਨ ਸਪਲਾਈ ਤੇ ਸੰਭਾਲ ਸਬੰਧੀ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨੇਸ਼ਨ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਗ ਰੋਕੂ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ 'ਚ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਸੁਰ-ਖਿਅਤ ਤੇ ਅਸਰਦਾਰ ਵੈਕਸੀਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਇਸ ਨਵੀਂ ਕੋਵਿਡ ਵੈਕਸੀਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਡਰ ਤੇ ਸਹਿਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜਮਾਇਸ਼ਾਂ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕਸੌ-ਟੀਆਂ 'ਤੇ ਖਰੀ ਉਤਰਨ ਤੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦਾ ਟੀਕਾ ਹੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ-19 ਦਾ ਟੀਕਾ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਅਧੀਨ ਸਿਹਤ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੁਸਰੇ ਪੜਾਅ 'ਚ ਫਰੰਟਲਾਈਨ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਇਆ ਤੇ ਹੁਣ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਵਰਗ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੇ 45 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਬਿਮਾਰੀ

ਜਿਵੇਂ ਸੂਗਰ, ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕੈਂਸਰ, ਸਾਹ ਦੀ ਤਕਲੀਫ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ

ਡਾ. ਪ੍ਰਭਦੀਪ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ

ਕੋਰੋਨਾ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਟੀਕਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕੋ-ਵਿਨ ਸਿਸਟਮ ਆਪਣੇ ਡਿਜੀਟਲ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਰਾਹੀਂ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ

ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਟੀਕਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ-ਪੱਤਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਪਛਾਣ-ਪੱਤਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ, ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ, ਪਾਸਪੋਰਟ, ਪੈਨ ਕਾਰਡ, ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਬੈਂਕ ਪਾਸਬੁੱਕ, ਮਨਰੋਗਾ ਕਾਰਡ ਆਦਿ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ 2 ਟੀਕਿਆਂ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੀ ਖੁਰਾਕ ਲੈਣ ਤੋਂ 2 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀਰ 'ਚ ਐਂਟੀਬਾਡੀ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤਮਕ

ਪੱਧਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਅਫਵਾਹਾਂ ਅਤੇ ਕੂੜ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਰਨ ਕਈ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਬੇਚੈਨੀ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ਼ਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀ।

ਸੁਣੀਆਂ-ਸੁਣਾਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਤੇ ਸੁਨੇਹਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਕਾਰੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ, ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਜਾਂ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈਲਪਲਾਈਨ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕਾਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 14 ਮਾਰਚ ਤਕ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਲਗਪਗ 2,43,07,635 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ 54,30,774 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਵੈਕਸੀਨ ਦੀ ਦੁਸਰੀ ਖੁਰਾਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਦਾ ਟੀਕਾ ਲਗਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੋੜ੍ਹੀ ਘਬਰਾਹਟ, ਬੁਖਾਰ, ਟੀਕੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦਰਦ ਜਾਂ ਸੁਸਤੀ ਜਿਹੀ ਵਰਗੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਲਗਪਗ 3,01,937 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੋਨਾ ਟੀਕੇ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ 66,193 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸਰੀ ਖੁਰਾਕ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

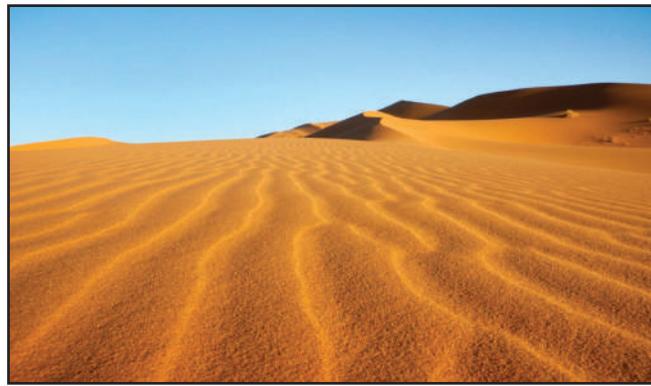
ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਟੀਕਾਕਰਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਨੂੰ 30 ਮਿੰਟ ਤਕ ਟੀਕਾਕਰਨ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੋ ਸਕੇ।

ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਹਰਿਆ-ਭਰਿਆ ਪੰਜਾਬ

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪਾਣੀ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਰਤਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਪਰਤ 10 ਤੋਂ 20 ਫੁੱਟ ਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਪਾਣੀ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪਰਤ ਲਗਪਗ 100 ਤੋਂ 200 ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਕ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਤੀਜੀ ਪਰਤ ਨੂੰ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ 350 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਡੂੰਘੀ ਹੈ ਤੇ ਅਗਲੇ ਦਹਾਕੇ ਤਕ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੀਜੀ ਪਰਤ ਵਿਚਲੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਘੁੱਟਾਂ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕਰੋੜਾਂ ਤੋਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ 2 ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਿੰਨਾਂ ਪਰਤਾਂ 'ਚੋਂ ਕੇਵਲ ਉੱਪਰਲੀ ਪਰਤ ਹੀ ਮੀਂਹ ਤੇ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਪਾਣੀ ਭਰ ਵੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪੀਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜੀ ਤੇ ਤੀਜੀ ਪਰਤ 'ਚ ਪਾਣੀ ਲੱਖਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲਾ ਤੁਪਕਾ-ਤੁਪਕਾ ਬੇਹੱਦ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤੋਹਫਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਸਨਅਤਾਂ ਲਈ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਇਸ ਖੇਤਰ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬੋਂ

ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਹੇਠਲਾ ਪਾਣੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਝੋਨਾ ਲਾਉਣ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਅਸਲੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਾਣੀ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਧਾ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਿੱਧਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਬਣੇਗਾ ਸਗੋਂ ਇਹ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਬਣੇਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 13 ਲੱਖ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਾਤਮੇ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਮੱਛੀ ਮੋਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬੋਰ ਸੁੱਕ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 2.5 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ 'ਚ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖਣਿਜ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੀਆ ਫਸਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਪਜਾਊ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਹ ਘਾਟ ਖਾਦਾਂ ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ

ਕਰਨੀ ਪਈ। ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂਜੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਅਣਮੁੱਲਾ ਜ਼ਖੀਰਾ ਖਤਮ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਉੱਪਰਲੀ ਤਹਿ ਦੂਸਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਰਮਵਿਰ

‘ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼’ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ

(1) ਸ. ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ	(10) ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਪਲ	(19) ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਧੁੱਗਾ	(28) ਹੈਰੀ ਸਿੰਘੂ
(2) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ	(11) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(20) ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ	(29) ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੁਲਾਰ
(3) ਗੈਰੀ ਬਸਰਾਏ	(12) ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(21) ਹਰਨੇਕ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ	(30) ਰਾਜ ਬਡਵਾਲ
(4) ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਾਡਲੀ	(13) ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਜਸਵਾਲ	(22) ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਾਨ	(31) ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ
(5) ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ	(14) ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਵੀ	(23) ਸ੍ਰੀ ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਜੀ	(32) ਡਾ. ਭੁਪਿੰਦਰ ਭੰਡਾਰੀ
(6) ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ	(15) ਡਾ ਦਲਵੀਰ ਪੰਨੂ	(24) ਜੋਹਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(33) ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਮੱਲੀ
(7) ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(16) ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ	(25) ਉੱਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ	(34) ਹਰਜੀਤ ਗਿੱਲ
(8) ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ	(17) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ	(26) ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ	(35) ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਬੀ
(9) ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ	(18) ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ	(27) ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨਿਜਰ	(36) ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ (ਡੀਪੀਏ)

albir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com

Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536

36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560

Pardes Times (2nd office)
Ranjit Kandola, Managing Editor
530-315-1020, email-Kandola@macloans.net

Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055

Sanjeev Garg Kali, Reporter Malwa Area, 96713-53789

RAJ BUDWAL
MEDIA PARTNER / REPRESENTATIVE
8350202@gmail.com 408-835-0202

Web designed www.pardesimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ, ਸਿਆਸਤ ਤੇ ਲੋਕ ਸਰੋਕਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਅਚਾਨਕ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਜਦੋਂ ਹੀ ਸਦਨ ਵਿਚ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਹ ਕੰਮ ਫਟਾਫਟ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਟੈਂਡਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਫਸਰ-ਰਸ਼ਾਹੀ 'ਤੇ ਕਿੱਤਾ ਵੱਡਾ ਵਿਅੰਗ ਹੈ ਇਹ। ਇਹ ਬਿਆਨ ਅਸਲ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ, ਬਾਬੂਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ-ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਬਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਮਾਹੌਲ ਕੁਝ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਹੀ ਬੇਲਗਾਮ ਹੈ। ਬਾਬੂਸ਼ਾਹੀ ਆਪਣੇ ਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵੀ ਮਿੰਟਾਂ ਦੀ ਫੁਰਤੀ 'ਚ ਕਰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਵੀ ਗਧੀ-ਗੇੜ 'ਚ ਪਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਫਤਰੀ ਕੰਮ ਜਲਦੀ ਨਿਪਟਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ-ਦਰਬਾਰੇ ਬਣਦਾ 'ਚੰਦਾ' ਦਿਉ ਤੇ ਘਰ ਬੈਠਿਆਂ ਕੀਤਾ-ਕਰਾਇਆ ਕੰਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ। ਉਹ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਲੋਕ-ਨੁਮਾਇੰਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ, ਲੋਕ ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ, ਵੱਡੀ ਸਰਕਾਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਰਨ, ਉਹ ਉਡੀਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਦੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਚੱਲੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦਾ ਉਬਾਲ ਉੱਥੇ ਕੱਢਣ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਜਨਸ (ਕੰਮਕਾਰ) ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸਾਲ ਦਾ ਬਜਟ ਅੱਠ ਬੈਠਕਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਜਟ ਤਾਂ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਡਿੱਗਣ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਸਾਰਥਕ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ 'ਚ ਤਿੰਨ ਨਵੇਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਨ-ਅੰਦੋਲਨ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੋੜ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੀ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਕਿਸਾਨ ਕਮਿਸ਼ਨ' ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਛੇ ਸੈਸ਼ਨ ਲੰਘਣ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਦਨ 'ਚ ਚਰਚਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖੇਤੀ, ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਜੀਦਗੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਦਬਾਅ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ?

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਨਿੱਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ, ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਮੰਗ ਦੇ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸਾਲ 'ਚ 25 ਬੈਠਕਾਂ ਹੋਣ। ਬਜਟ

ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਐਡਵਾੱਸ 'ਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧੀ ਚੰਗੀ ਤਿਆਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ, ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ, ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੋ-ਹੱਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਰਾਜਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਭਾਸ਼ਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਲੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਗਠਿਤ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਸੈਸ਼ਨ ਦਾ

ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣਾ, ਖਟਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚ ਮਤਾ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਜਾਂ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ, ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ 'ਚ ਵੱਧ ਰਹੇ ਕ੍ਰਿਸਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਫਿਰ ਰੋੜ ਮਾਫੀਆ ਸਬੰਧੀ ਸਿਫਰ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਠਾਉਂਦੇ। ਬਾਵਜੂਦ ਛੋਟੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਅਕਾਲੀ ਮੈਂਬਰ ਸਿਫਰ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣਾ ਮਿਲਿਆ ਸਮਾਂ ਗੁਆਉਂਦੇ ਰਹੇ।

ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਸਪੀਕਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਪੂਰੇ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਮੁਅੱਤਲੀ ਰੱਦ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਬਿੱਲ ਦਾ ਮੁੜ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ, ਈਡੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਖਪਾਲ

ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੇ ਘਰ 'ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ' ਸਬੰਧੀ ਇਜਲਾਸ ਦੌਰਾਨ ਛਾਪੇ ਮਾਰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਵੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਗਿਣੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ 8 ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅਮਿਟੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੰਜਾਬ ਬਿੱਲ 2021, ਇੰਡ-ਅਨ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ (ਪੰਜਾਬ ਸੋਧ) ਬਿੱਲ 2021 ਅਤੇ ਦਿ ਪੰਜਾਬ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ 2021 ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਦਿ ਪ੍ਰਿਜ਼ਨਜ਼ (ਪੰਜਾਬ ਸੋਧ) ਬਿੱਲ 2021 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੁਸਾਇਟੀਜ਼ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫਿਸਕਲ ਰਿਸਪੋਸੀਬਿਲਟੀ ਅਤੇ ਬਜਟ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ

2021 ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ (ਪੋਸਟਿੰਗ ਆਫ ਟੀਚਰਜ਼ ਇਨ ਡਿਸਐਡਵਾਂਟੇਜ ਆਊਟ ਏਰੀਆ) ਬਿੱਲ 2021 ਵੀ ਇਸ ਬਜਟ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਪਾਸ ਹੋਏ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿੱਲਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਖਾਸ ਚਰਚਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿੱਲ ਆਏ, ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ।

ਜਦਕਿ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਪਗ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਅਗਾਊਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਬਿੱਲ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ 'ਚ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਗਈ। ਉੱਜ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੈਸ਼ਨ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਿੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚੋਰ-ਮੋਰੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ 'ਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਵਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸੈਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਣ ਵਰ੍ਹਾ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਜਟ ਪੇਸ਼

ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ 'ਚ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਪੇ-ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਮਾਫ ਕਰਨ ਲਈ ਰਕਮ ਰਾਖਵੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਦਿਲੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਧੋਖਾ

ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਚਲਾਹੀ

ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੰਡਿਆ ਵੀ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਵੀ, ਗੱਡੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ 'ਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਵੈਟ ਦੀ ਦਰ ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ ਪਦਾਰਥਾਂ (ਡੀਜ਼ਲ, ਪੈਟਰੋਲ ਆਦਿ) ਉੱਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸੂਬਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਦੂਜੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਾਧੂ ਟੈਕਸ ਉਗਰਾਰੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਜੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਦਰ ਘਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਾਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੁਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅੱਜ ਵੱਡਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕੀ ਖਰਚਾ (ਜਿਸ 'ਚ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ/ਪੈਨਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਭੱਤੋ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਵਧਣ ਨਾਲ ਨਿੱਤ ਭਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਦਾ ਵਿਆਜ ਚੁਕਾਉਣ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਰਚਾ ਨਿੱਤ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਤ 'ਚ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਧਨ ਨਾਮਾਤਰ ਬਚਦਾ ਹੈ। ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਧਦੀ ਫੌਜ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਹਿੰਗਾਈ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਡੇ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਮਸਲੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਂ ਲੋਕ ਪਰਵਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਰੋਯੋਗ ਕਰਨ? ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨੱਥ ਪਵੇ? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਘਾਟੇ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀ ਮੁੜ ਲੀਹ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਵੇ? ਖੇਤ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਿਵੇਂ ਵਧਣ? ਕਿਵੇਂ ਸੂਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਾਸ਼ਾਕੀ ਢਾਂਚਾ ਸੁਧਰੇ? ਕਿਵੇਂ ਕੇਂਦਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਵੇ ਕਿ ਨਵੇਂ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਾਪਸ ਹੋਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣ? ਪਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਤਾਂ ਪਹਿਲ 2022 ਦਾ ਚੋਣ ਯੁੱਧ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨੇਤਾ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੂਸ਼ਣਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕੀ ਇਹੋ ਹਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ? ਕੀ ਇਹੋ ਹਨ ਬਦਹਾਲ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਯੋਧੇ?

ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇ ਹੱਲ?

ਦਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ

ਧਰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ ਅਤੇ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪੈਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ, ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਦਕਾ ਸਮੂਹ ਰਾਜਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਜਾ ਖੜ੍ਹਨਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਰਗ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿੱਤੀ, ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਅਜਿਹੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਲੋੜੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਦਖਲ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਅਸਲ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਉਦਾਹਰਨ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀ ਅਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਨੇ ਲਾਲਚੀ ਬਿਰਤੀ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਣਾ ਸੌਖੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ ਫਾਇਦੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋਕਰਾਜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਘੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਰਾਜ ਦੀ ਚੋਣ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਿਰਦਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਲੀਡਰ ਗਰੀਬ ਰਹਿ ਕੇ ਕੌਮ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਇੱਜ਼ਤ-ਮਾਣ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਪੈਰਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸਾਲਾਨਾ ਕਨਵੋਕੇਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਵੱਲੋਂ ਜਦੋਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹਾਲ 'ਚ ਲੋਕ

ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਤਾਤੀਆਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤੀਆਂ ਖਾਹਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਤੁਰੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਦੇਸ਼, ਕੌਮ ਦਾ ਨਾਮ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰੇਗੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੀ ਅੱਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਗੁੰਡਾ ਬਿਰਤੀ, ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ, ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਇਹ ਅਸਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਖ਼ਰੀਦੋ-ਫਰੋਖਤ ਨਾਲ ਜਰਾਇਮ ਪੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੁਣੇ ਜਾਣਾ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਨਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ

ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਜਾਣਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੇਗਾ। ਧੋਖੇ, ਡਰ, ਪੈਸੇ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲੈ ਆਵੇਗੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਾਰੂ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਪੰਦੇ ਦੀ ਜੋ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਅੱਜ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹਾਲਾਤ ਬਣਨ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ, ਧਰਨੇ, ਮਾਰਚ ਹੀ ਇਕ

ਰਸਤਾ ਬਚਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝਦੀ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨੀ ਹਾਲਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫ਼ਸਲ ਦਾ ਯੋਗ ਭਾਅ ਨਾ ਮਿਲਣਾ, ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਰ, ਮਹਿੰਗਾਈ, ਨਕਲੀ ਬੀਜ, ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਨੇ

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਦੇ ਦੌਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਗ ਰੀ ਬ ਤਬਕੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਨੋਟਬੰਦੀ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਮੱਰੂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਨਕਦੀ ਹੀ ਸੀ। ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ

ਹਾਲਾਤ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 67% ਵਸੋਂ ਹੈ। ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ 18%, ਅਰਧ-ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ 10 %, ਮੱਧ ਵਰਗੀ ਕਿਸਾਨ 4% ਅਤੇ 1% ਅਮੀਰ ਕਿਸਾਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ 95 % ਕਿਸਾਨ ਵਰਗ ਦੀ ਹਾਲਾਤ ਨਾਜ਼ਕ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਾਗਤ ਮੁੱਲ ਦੇ 50% ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਸਰਲ, ਆਸਾਨ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਪਰ ਕਰਨ

ਲਈ ਬੀਜਾਂ, ਦਵਾਈਆਂ, ਖਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਘੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 'ਤੇ ਸਬਸਿਡੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇ।

ਖੇਤੀ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕੈਂਪਾਂ ਦਾ ਲੱਗਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇ। ਬੀਮੇ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਆਦਿ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪਸਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰ ਕੇ ਚਾਵਲ, ਕਣਕ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਤੋਂ ਰਕਬੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਨਵੀਆਂ ਕਾਢਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਬੀਜਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਘਟਣ ਨਾਲ ਉਤਪਾਦਨ 'ਤੇ ਪੈਦੇ ਅਸਰ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਜਦੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਅਨਾਜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਦੂਸਰੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਫ਼ਸਲ ਲਈ ਇਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿਸ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਵੇ, ਸਰਕਾਰ ਉਸ 'ਤੇ ਵੱਧ ਐਮਐੱਸਪੀ ਤੈਅ ਕਰ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਿਚ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਅਨਾਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਸਮਤੋਲ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿ-ਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਭੰਡਾਰ ਲਈ ਦੋ ਸਾਲਾ ਅਗਾਂਹ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਵੇ।

ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵਰਗ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਪਗ ਅਮੀਰ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦਾ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਮੀਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੋਡੇ ਹੇਠ ਦਬੀ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀ ਅਮੀਰੀ 2020 ਵਿਚ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 21 'ਤੇ)

ਰੁੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਲੀ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਆਈ

ਭਾਰਤ ਅਨੇਕਾਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਵੈਨਸਵੰਨੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ, ਚੇਤਵਿਸਾਖ (ਮੱਧ ਮਾਰਚ ਤੋਂ ਮੱਧ ਮਈ), ਦਾ ਸਮਾਂ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਫੁੱਲ ਖਿੜਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੀ ਇਸ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਛੇ ਰੁੱਤਾਂ ਬਸੰਤ, ਗ੍ਰੀਸਮ (ਗਰਮੀ), ਵਰਸ਼ਾ (ਬਰਸਾਤ), ਸ਼ਰਦ (ਪਤਝੜ), ਹੇਮੰਤ (ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਅਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਿਰ (ਸਰਦੀ) ਵਿੱਚੋਂ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਰੁੱਤ' ਅਤੇ 'ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਰਸ-ਭਿੰਨੀ (ਰੁਤਿ ਸਰਸ ਬਸੰਤ ਮਾਹ ਚੇਤੁ ਵੈਸਾਖ ਸੁਖ ਮਾਸੁ ਜੀਉ) ਅਤੇ ਸੁਹਣੀ (ਚਤਿ ਚੇਤੁ ਬਸੰਤੁ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਭਲੀਅ ਰੁਤੇ) ਰੁੱਤ ਕਰਕੇ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਗਵਤ ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਗਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮਾਸਾਨਾਮ ਮਾਰਗਾਸ਼ੀਰਸੋਹਮ ਰਿਤੁਨਾਮ ਕੁਸੁਮਾਕਰਾਹ ਸ਼ਲੋਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਮੱਘਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਖਿੜਨ ਵਾਲੀ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਹਾਂ।

ਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ, ਨਾ ਸਰਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਬਰਸਾਤ ਵਾਲੀ ਇਸ ਰੁੱਤ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੁਦਰਤ, ਬਲਕਿ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਵੀ ਝੁਮ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਰਗਰਗ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਗੱਲ ਕੀ, ਇਸ ਰੁੱਤ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਹੀ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਆਯੁਰਵੇਦ ਵਿਚ ਸਾਲ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਦੀਆਂ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ, ਛੇ ਰੁੱਤਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਖਾਣਪਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ (ਵਾਤ, ਪਿੱਤ ਅਤੇ ਕਫ) ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਦੁਸਰਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਦੁਸਰੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ ਵਧਦਾ ਘਟਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਆਯੁਰਵੇਦ ਵਿੱਚ ਹਰ ਮੌਸਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਰਹਿਣਸਹਿਣ ਅਤੇ ਖਾਣਪਾਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਨਿਰੋਗ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਰਦੀ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਧੀਕਾਲ ਹੈ। ਸੰਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾਥੋੜ੍ਹਾ ਅਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰੁੱਤਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਦੀ ਰੁੱਤ 'ਚੋਂ ਗਰਮੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇੱਕਤ ਨਾ ਆਏ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੰਤੁਲਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਾਣਪੀਣ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਨ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਸਹੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਹੇਠਾਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦਾ ਆਗਮਨ ਸਰਦੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਰਦੀ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰੇ ਭੋਜਨ ਖਾਏ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਫ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਣਪਚਿਆ ਭੋਜਨ ਵੀ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ (ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਆਮਾ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਸਰਦੀ ਵਿੱਚ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਬਰਫ ਪਿਘਲਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਦੀ ਹਲਕੀ ਧੁੱਪ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਗਰਮ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਫ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ 'ਆਮਾ' ਪਿਘਲਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ 'ਆਮਾ' ਦੇ ਪਿਘਲਣ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕ-ਵਾਟ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਕਫ ਦੇ ਪਿਘਲਣ ਨਾਲ ਪਾਚਣ ਅਗਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦੇ ਤਾਂ ਖਾਂਸੀ, ਜੁਕਾਮ, ਨਜ਼ਲਾ, ਗਲੇ ਦੀ ਖਰਾਸ਼, ਟੌਨ-ਸਿਲਜ਼, ਅਪਚ, ਆਦਿ ਰੋਗ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਬਕਾਵਟ ਅਤੇ ਆਲਸ ਘਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਪਾਚਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦਰਮਿਆਨੇ ਪੱਧਰ ਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਠੰਢੇ ਅਤੇ ਭਾਰੇ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੌੜੇ, ਤਿੱਖੇ ਅਤੇ ਕੁਸੈਲੇ ਸੁਆਦ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਨ ਜਦਕਿ ਖੱਟੇ ਅਤੇ ਮਿਠੇ ਸੁਆਦ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਹਲਕਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਫ ਦੋਸ਼ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਨੀਆਂ, ਜੀਰਾ, ਹਲਦੀ, ਅਦਰਕ, ਲੋਂਗ, ਲਸਣ, ਸੌਂਢ, ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੂੰਗ, ਛੋਲੇ, ਪੁਰਾਣੀ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਲਕ, ਜ਼ਿਮੀਂਦ, ਕੱਚੀ ਮੂਲੀ, ਪੁਦੀਨਾ, ਕਰੇਲਾ, ਗੋਭੀ, ਗਾਜਰ, ਮੇਥੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਫਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੂਦ, ਬੇਰ, ਸੰਤਰਾ, ਆਂਵਲਾ, ਨਿੰਬੂ ਆਦਿ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵਿਟਾਮਿਨ ਸੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਕੇ ਕਬਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਨਿੰਮ ਦੀਆਂ ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਫੁੱਟ-ਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ 10-15 ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ ਦੇ 12 ਦਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਚਬਾ ਕੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਸਾਲ ਭਰ ਚਮਤੀ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਲਹੂ ਸਾਫ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰੋਗਪ੍ਰਤੀਰੋਧਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯੋਗ, ਹਲਕੀ ਕਸਰਤ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸੈਰ ਇਸ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕਫ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰਤ ਦਾ ਚੂਰਨ ਸਹਿਦ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਕੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਅਨਾਜ, ਮਾਂਹ, ਰਬੜੀ, ਮਲਾਈ ਵਰਗੇ ਭਾਰੇ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਦਹੀਂ ਦੇ ਉਪਯੋਗ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਅਦਰਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਸੋਧੇ ਨਮਕ ਨਾਲ ਖਾਣ ਨਾਲ ਪਾਚਣ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇਲ ਦੀ

ਮਾਲਿਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨਾਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਚੁਸਤੀ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਆਕਾਸ਼ ਹੇਠ, ਤੌਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦਿਨ ਵਿਚ ਸੌਣ ਦੀ ਵੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਫ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਸਤ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ, ਜਿਹੜੀ ਕਫ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪਵਾਸ ਲਈ ਅਤੇ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਰੁੱਤ ਹੈ।

ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਫਿਟਨੈੱਸ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਸਕੈਪਿੰਗ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਵੀਕਲ ਸਕੈਪਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਤੇ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਫਿਟਨੈੱਸ ਟੈਸਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਟੈਸਟ 'ਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਰੀਨਿਊ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨਫਿੱਟ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਬਾੜ, ਯਾਨੀ ਸਕੈਪ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਫਿਟਨੈੱਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖਾਸ ਸੈਂਟਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਖਾਂ 'ਚ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਲਿਸੀ ਤਹਿਤ 52 ਲੱਖ ਯਾਤਰੀ ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ 37 ਲੱਖ ਵਪਾਰਕ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟਨੈੱਸ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਾਹਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਚ ਕਾਫੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਸੋਅਰੁਮ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲਾਕਡਾਊਨ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਐਂਸਯੂਵੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰਾ ਐਂਡ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਲਿਸੀ ਨਾਲ ਵਾਹਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੀਐੱਸਟੀ 'ਚ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਆਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਸੜਕ ਤੋਂ ਅਨਫਿੱਟ ਗੱਡੀਆਂ ਹਟਾਈਆਂ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਕਬਾੜ ਨਾਲ ਰੀਸਾਈਕਲਿੰਗ ਵਾਹਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਖਰਚਾ ਘਟੇਗਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਹਨ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਹਟਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ 'ਚ ਕਾਫੀ ਕਮੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਸਕੈਪਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਲਾਗੂ

ਹੋਣ 'ਤੇ 10 ਕਰੋੜ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਟੋ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਆਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ 4.5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ 10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਕ ਵਰਗ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਐਲਾਨੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੈਪ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਹਨ ਸਕੈਪ ਕਰਨ ਤੇ ਨਵੇਂ ਵਾਹਨ 'ਤੇ 4 ਤੋਂ 6 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਛੋਟ, ਵੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰੋਡ ਟੈਕਸ 'ਚ ਛੋਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਕੈਪ ਨੀਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਲ 2009 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਯੋਜਨਾ 'ਚ ਗਾਹਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰ 4500 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਰੱਕ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਦੀ ਸਕੈਪ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਕੈਪ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਸ 'ਚ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਸਕੈਪ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਫਿਟਨੈੱਸ ਟੈਸਟ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਟੈਸਟ ਹੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਸੁੱਧੀਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੁੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁੱਧੀਕਰਨ ਹੁੰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੇੜਪੌਦੇ ਨਵੇਂ ਪੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਖਿੜ ਉਠਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਆਹਾਰ, ਵਿਹਾਰ, ਯੋਗ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਵਾਕ, ਬਸੰਤ ਰੁਤਿ ਆਈ। ਪਰਫੁਲਤਾ ਰਹੇ। ਅਨੁਸਾਰ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਕੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਲੱਭਦੀ ਐ..

ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਸਾਡੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੇ ਦਰਖਤ ਨਾਲ ਫਾਹਾ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਲਈ। ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਇਕੱਲਪਣ। ਜਦੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਘਰੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ ਸਵੇਰੇ 7 ਵਜੇ ਤੋਂ 9 ਵਜੇ ਤੀਕ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਬਸ, ਉਹਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਤੀਕ ਪੈਸੇ ਕਮਾਏ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੀ ਲਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਂਝ ਪਾ ਕੇ ਦੋਸਤ ਬਣਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਦੁੱਖ-

ਸੁੱਖ ਫੋਲ ਸਕਿਆ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਦੋ ਸਾਲ ਡੈਸਕ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰੁਫ ਰੀਡਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵੀ ਸਿੱਖੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਸਾਂ। ਉਦੋਂ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰੈੱਸ (ਪ੍ਰੀ-ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ) ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰਾ ਮੇਲ ਉਘੇ ਕਵੀ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਕਾਮਲ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਤੂੰ

ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਸਿੱਖ ਲਵੇਂ ਕਿਉਂਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਹਨ। ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਚੰਗਾ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹੋਗੇ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਹ ਦਸੇਗਾ ਵੀ

ਵਿਚਰ ਕੇ ਹੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਭਦੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੋਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਬਖਸ਼ਦੀ ਹੈ। ਕਾਮਲ ਹੁਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਮ ਆਈਆਂ।

ਬਣੇਗਾ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰੇਗੇ, ਉਹਦੇ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਲਈ ਰਾਹ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਹੜੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਸਮਝਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਪਿੰਡ ਇਕ ਸੀਮਤ ਸਮਾਜ ਸੀ। ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਇਕ ਸੰਯੁਕਤ ਸਮਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਗਪਗ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਥੇ ਵਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਚਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ

ਦਫਤਰ ਦੇ ਉਸ ਸਾਥੀ ਨੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਵਾਉਣ ਤੋਂ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਹਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲਵਾਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਤੋਰੀਆਂ ਤਿੰਨ ਬੇਟੀਆਂ ਹਨ। ਤੂੰ ਤਿੰਨੇ ਹੀ ਵਿਆਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਤੂੰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਗਾਹੇ-ਬਗਾਹੇ ਉਹ ਤੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਪੈਸੇ ਮੰਗਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਤੂੰ ਉਹ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਬੇਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਵੀ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਮਕਾਨ ਹੈ, ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਮਿਲਦੀ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਪੈਨਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀ। ਅਸੀਂ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ (ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 21 'ਤੇ)

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL
ENROLLED AGENT
BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS
 TAX-INDIVIDUAL FAMILY, BUSINESS, TRUCKING, BOOKKEEPING ACCOUNTS, PAYROLLS & INCORPORATION, INSURANCE LIFE
Only-Agent. NOTARY, REAL ESTATE (SVA), EXPECTING REFUND : GET MONEY BACK FAST!
CALL: R. PAL. SINGH EA- 510-750-3464
EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#148514,
Insurance Life- Only Agent #0G76896
39159 Paseo Padre Pkwy # 103, Fremont, CA 94538
 Email:singhrpal@sbejglobal.net Singhtax.com

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਬਦਲਵੇਂ ਪਰ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੋੜ ਵੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਇਸ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਚੌਥੇ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਇਸ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵੀ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 'ਜੱਟ ਕਿਸਾਨਾਂ' ਕੀਤਾ ਅੰਦੋਲਨ ਹੁਣ ਕਿੱਤਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਤਪਾਤੀ ਵਲਗਣਾਂ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਵਸੀਹ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਪੱਖ ਜੇ ਅੱਜ ਬਿਆਨਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਰਤ ਕਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਜਤਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰਕ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਾਸਤੇ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਗਹਿਣੇ ਧਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਰੂਪ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸੀਮਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਅੱਜ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਜਨਅੰਦੋਲਨ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਹਲਕੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕੇ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਬਦਲਵਾਂ ਰੂਪ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਗਾਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਇਸੇ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਿੱਤੇ ਖੇਤੀ ਵਿਚਲੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਤੁਰਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਾਰ ਨਿੱਕਲਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਗੀਤ, ਬੋਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਕਿੱਤਾਂ ਹੁਣ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹਾਂ 'ਤੇ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇਕੱਤਰਤਾਵਾਂ, ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਮੋਟੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ। 2014 ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ

ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਰਾਜਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀਆਂ ਸਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਪੂਰਿਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਦਮਨ ਦਾ ਨਿੱਤ ਨਵਾਂ ਹਥਿਆਰ ਇਸ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਨਤਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੌਸ਼, ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ, ਗੱਲ ਕੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਬਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਦੇ ਵੱਡੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਹੁਣ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜਨਤਾ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ, ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੁਲਿਫ਼ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਨਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਉਭਾਰਨ ਦੀਆਂ ਆਸਾਂ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚੋਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਮੁਹਰਲੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਰੋਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਰੋਹ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ, ਨਗਰ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਅਘਾਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਸਦਕਾ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਨਤਕ ਹਮਾਇਤ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਵੱਲ ਮੋਹਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ (ਨਵੰਬਰ 2020 ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ) ਵੱਲ ਵਧੀਰਾਂ ਘੱਤ ਤੁਰਿਆ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ 'ਛੋਟੇ ਭਰ' ਵਾਲਾ ਫਰਜ਼ਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਇਕਾਈ ਦੇ ਮੁਹਰਲੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਰੋਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਰੋਹ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗਤ ਪ੍ਰਤੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸੀ।

ਨਗਰ ਨਿਗਮਾਂ, ਨਗਰ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦਾਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੇ ਚੋਣ ਅਘਾਤਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਸਦਕਾ ਕਿਸਾਨੀ ਘੋਲ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਨਤਕ ਹਮਾਇਤ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤ ਵੱਲ ਮੋਹਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ (ਨਵੰਬਰ 2020 ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਫ਼ਤੇ) ਵੱਲ ਵਧੀਰਾਂ ਘੱਤ ਤੁਰਿਆ ਤਿਵੇਂ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ 'ਛੋਟੇ ਭਰ' ਵਾਲਾ ਫਰਜ਼ਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਕੇਸ਼ ਟਿਕੈਤ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਘੇਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਿਉਂਕਿ ਹਰਿਆਣਾ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਭਰਾ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਮੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਹਰਿਆਣਵੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਹਰਿਆਣੇ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਦੀ ਠਾਣ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਡੇਗਣ ਵਿਚ ਸਫਲਤਾ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਦੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੁੱਝ ਅੰਕੁਰ ਫੁਟਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਲੀਹਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ।

ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੰਜ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿੰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੈਣਾ ਹੈ; ਇਹ ਤਾਂ ਦੋ ਮਈ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਹੈ ਪਰ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਚੋਣਤਾ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੇਣ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜਿਹੀ ਚੋਣਤਾ ਉੱਤਰੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਭਰੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਕੁਝਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਖੇਤੀ ਆਰਡੀਨੈਂਸਾਂ ਖੁਲਿਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅੰਦੋਲਨ 'ਕੇਵਲ ਜੱਟ ਕਿਸਾਨਾਂ' ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਜਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਬਦਲ ਕੇ ਸਮੂਹ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹੁਣ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਿਉਂਕਿ 'ਪਤਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇਵਾਂ ਫ਼ੌਜਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ' ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਹੁਣ ਇਹ ਜੰਗ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਫੂਕ ਫੂਕ ਕੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਕੇ 'ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ' ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ

ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਕੁਚਾਲਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਾਓਵਾਦੀਆਂ, ਖਾਲਿਸਤਾਨੀਆਂ, ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੁਚਾਲਾਂ ਖੇਡੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਪੱਖੀ ਮੀਡੀਏ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਚੇਤ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ '26 ਜਨਵਰੀ' ਦੇ 'ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ' ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਖੁਲਿਫ਼ ਬੇਵਿਸਾਹੀ ਮਤੇ ਦੇ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੱਖਣ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੋਟ ਮੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਹੋਰ ਲੰਮੇਰਾ ਚੱਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਮੁੱਢ ਪੰਜਾਬ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਕਿਆਸ ਅਰ-ਈਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣ ਬਿਗਲ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੱਜਣ ਦੀਆਂ ਵੀ ਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਗੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਆਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਝੰਡੇ ਝੁਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਫਿਰ ਪਰਖ ਦੀ ਘੜੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ, ਸਰਦੀਆਂ, ਮੀਂਹ ਹਨੇਰੀ, ਲੋੜਾਂ-ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੋਖਿਆਂ ਹੀ ਜਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਗੋਟੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਜ਼ਾਬਤ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਘੜੀ ਦੀ ਨਜ਼ਾਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਬਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕੇਗੀ ਪੁਰਾਣੇ ਵਹੀਕਲ ਤੋੜਨ ਦੀ ਨੀਤੀ?

ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਫਿਟਨੈਸ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਸਕੈਪਿੰਗ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਵਹੀਕਲ ਸਕੈਪਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਤੇ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿੱਜੀ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਫਿਟਨੈਸ ਟੈਸਟ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਟੈਸਟ 'ਚੋਂ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਰੀਨਿਊ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਨਫਿੱਟ ਵਾਹਨਾਂ

ਨੂੰ ਕਬਾੜ, ਯਾਨੀ ਸਕੈਪ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਫਿਟਨੈਸ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖਾਸ ਸੈਂਟਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲੱਖਾਂ 'ਚ ਹੈ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਲਿਸੀ ਤਹਿਤ 52 ਲੱਖ ਯਾਤਰੀ ਵਾਹਨਾਂ ਅਤੇ 37 ਲੱਖ ਵਪਾਰਕ ਵਾਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟਨੈਸ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਵਾਹਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਕਰੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੋਰੋਨਾ ਵਾਇਰਸ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੇ ਯੁੱਗ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ 'ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਹੈ। ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਲਾਕਡਾਊਨ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਐੱਸਯੂਵੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਮਹਿੰਦਰਾ ਐਂਡ ਮਹਿੰਦਰਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤਿਮਾਹੀ 'ਚ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਦੱਸਿਆ

ਸੀ। ਇਸ ਪਾਲਿਸੀ ਨਾਲ ਵਾਹਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਜੀਐੱਸਟੀ 'ਚ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਸੜਕ ਤੋਂ ਅਨਫਿੱਟ ਗੱਡੀਆਂ ਹਟਾਈਆਂ। ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਕਬਾੜ ਨਾਲ ਰੀਸਾਈਕਲਿੰਗ ਵਾਹਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਖ਼ਰਚਾ ਘਟੇਗਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਹਨ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਹਟਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ 'ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਕਮੀ ਆਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਸਕੈਪਿੰਗ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ 'ਤੇ 10 ਕਰੋੜ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ 35 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਟੋ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਆਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ 4.5 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਤੋਂ 10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਕ ਵਰਗ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਾਹਨ ਮਾਲਕਾਂ ਲਈ ਐਲਾਨੀਆਂ ਛੋਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਪਾਲਿਸੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੈਪ ਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਹਨ ਸਕੈਪ ਕਰਨ ਤੇ ਨਵੇਂ ਵਾਹਨ 'ਤੇ 4 ਤੋਂ 6 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਛੋਟ, ਵੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਰੋਡ ਟੈਕਸ 'ਚ ਛੋਟ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਸਕੈਪ ਨੀਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਲ 2009 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਯੋਜਨਾ 'ਚ ਗਾਹਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਰ 4500 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੀਤੇ ਸਾਲ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਰੱਕ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਅਰਬ ਯੂਰੋ ਦੀ ਸਕੈਪ ਨੀਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਕੈਪ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਸ 'ਚ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਸਕੈਪ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਲਿਸੀ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਫਿਟਨੈਸ ਟੈਸਟ ਲਈ ਵੀ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਟੈਸਟ ਹੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਪਾਲਿਸੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇਗਾ।

LAW OFFICES OF ROBERT DAVID BAKER

Aggressive & Experienced Representation

We are here to help you

RDB

LAW

ਆਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ
ਹਰ ਵੇਲੇ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ

- * IMMIGRATION, ASYLUM, DEPORTATION, VISAS, ALL FORMS OF LEGALIZATION
- * BANKRUPTCY : Business and Personal
- * EMPLOYMENT : Wage and Hour Overtime' Wrongful Termination: Discrimination.
- * Civil Litigation
- * Criminal Law : Felonies and Misdemeanors

SE HABLA ESPANOL

Robert David Baker, ESQ
Robert David Baker, INC
80 South White Road,
Sanjose, CA

Legal Assistant
Gurmit Singh Saini

408-251-3400

ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਟੀਚੇ

ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਕਾਕੜਾ

ਮੁਜ਼ਾਰਾ ਲਹਿਰ ਪੈਪਸੂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਉਹ ਕਿਸਾਨ ਸਨ ਜੋ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਤੇ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀ-ਸਾਥੀਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚਹੇਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸਮਾਜਿਕ ਰਾਜਸੀ ਲਹਿਰ ਬਣੀ ਜੋ ਲਾਲ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਲੜੀ ਗਈ। ਗਿਆਰਾਂ ਮਾਰਚ 1947 ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਗਜ਼ਟ ਵਿਚ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦੇਣ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉੱਠਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। ਗਿਆਰਾਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਾਲਵਣਜ਼ਾਰੇ, 3 ਜੂਨ 1947 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਕਸਾਈਵਾੜੇ, 26 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਨੂੰ ਬਖੋਰਾ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਜ਼ਾਰੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਏ।

ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ

ਨਾਲ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ। ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੁਤੰਤਰ ਦੀ

ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਾਲ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਫ਼ੁਰਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੱਕ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ। ਸੱਤ ਸੌ ਚੁਰਾਸੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਫੈਲ ਗਈ ਇਸ ਲਹਿਰ

ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਬਣਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 16 ਮਾਰਚ 1949 ਨੂੰ ਬਰੇਟਾ ਤੋਂ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਆ ਰਹੀ ਫ਼ੌਜ ਤੇ ਬਿਸਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਟੱਕਰ ਹੋਈ।

ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਬਗ਼ਾਵਤ ਤੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਗੀਆਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਲਾ ਕੇ ਕਿਸ਼ਨਗੜ੍ਹ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਨੀਂ ਮਾਰਚ 1949 ਨੂੰ 400 ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਅਤੇ 100 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ

ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹਵੇਲੀ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੋਠਿਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਆਪਣੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜਦਿਆਂ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਰਹੇ। ਇਹ ਦਿਨ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰਿਆ। ਆਖ਼ਰ ਇਸ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਸੰਨ 1953 ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਲੋਕਰਾਜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਵਿਗੜ ਰਹੇ ਸੰਤੁਲਨ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ-2021 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਅਜੋਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਇੱਥੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋਨਾ ਸੰਕਟ, ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜਾ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਰ੍ਹਾ 2020 ਦੌਰਾਨ ਹਿੰਸਕ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਜੁਝਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦੇਣੀ ਪਈ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤੱਤ ਰੂਪ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ-ਕਹਾਉਂਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤਾਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜ ਕੇ ਤਾਨ-ਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਝੁੱਕ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਅਥਾਹ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ, ਵੱਡੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ, ਕਤਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਾਤਾਰ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦਾ ਗੂਫ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਸਿਆਸੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ, ਆਜ਼ਾਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਉਤਪੰਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ, ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ, ਨਿੱਜੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਬਣਾ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ 195 ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ 15 ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਿਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ।

ਛੂਹ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਮੰਦਵਾੜੇ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੀ ਲਗਭਗ 75 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਬਾਦੀ ਵਰ੍ਹਾ 2020 ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਭੈੜੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੋਈ, ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਮਾੜੀ-ਮੋਟੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਵੀ ਖੋਖਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਮਹੂਰੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਲੱਗੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਕਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਜੋ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਹਿਰਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬੰਦਸ਼ਾਂ, ਹਿੰਸਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਮੀਡੀਆ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਝੰਡਾ

ਹਾਲਾਤ ਸਨ ਉਹ 2020 ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਸੁੰਗੜ ਗਏ ਹਨ। ਉਸ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ 20 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੱਸਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਗੜ ਕੇ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਦਾਬੇ ਵਾਲੀਆਂ ਧੱਕੜਸ਼ਾਹੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਲੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਜਮਹੂਰੀ ਪੈਮਾਨਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਰ੍ਹਾ 2014 ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉੱਪਰ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਦਬਾਅ ਵਧਾਇਆ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦਹਿਸ਼ਤਜ਼ਦਾ ਕੀਤਾ, ਨਾ-ਗਰਿਕਤਾ ਸੋਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ, 2020 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤਬਦੀਲੀ, ਅੰਤਰ-ਜਾਤੀ ਵਿਆਹ ਆਦਿ ਕਾਰਜ ਗੈਰ-ਜਮਹੂਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਲਿੰਗ ਗੈਰ-ਬਰਾਬਰੀ, ਨਸਲੀ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ

ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਗੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋਕ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਵਿਗੜ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਿਆਨਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਇੱਕ ਖਤਰਨਾਕ ਡਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਨੀਤੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉੱਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਝ ਕਦਮ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਵੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ (ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ) ਆਪਣੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਦੇ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਉ-ਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਮਲੀ ਕਾਰਜ ਕਰੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਕਰਨਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਤਾਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ, ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਡਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਦਖਲ-ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਜ਼ਾਦ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਾਕਤਵਰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਹਿਰਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਦਦ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀਅਤਾਂ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮਦਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ-ਬੱਧ ਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੈਅ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਅਜੋਕੀ ਦਮ ਘੁੱਟ ਰਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜੋਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਬਿਨ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਵਾਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਬੜੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਹਰੇਕ ਪਰਤ ਵਿੱਚ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬਰਦਾਰ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਉਹ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੋਟੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 2020 ਤੋਂ ਆਲੋਚਕਾਂ ਉੱਪਰ ਕਹਿਰ ਵਰਤਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਰੋਨਾ ਦੀ ਮਾਰ ਹੇਠ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਰਹਿਮੀ, ਭਿਆਨਕਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਲੋਕਡਾਊਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਉਖੇੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ। ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸੁੰਗੜ ਕੇ ਪੀੜਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਵੱਡੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਖੋਖਲੀਆਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਔਖੇ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸੱਤਾ ਉੱਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਧਾਰਾ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਕਾਰਨ ਹੀ 15 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦਾ ਪੱਧਰ 15 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ 2005 ਵਿੱਚ

'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਉੱਕਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਸੰਕਟ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਕਗਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰ੍ਹਾ 2008 ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤਾ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਵਿਡ-19 ਨੇ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਆਰਜ਼ੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿੱਚ

ਪੱਚੀ ਮਾਰਚ ਦਾ ਮਾਰਚ!

ਪੈਰ ਸਿੱਧ ਕੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਦੁਜਿਆਂ ਦੇ ਹਉਮੈਂ ਚੌਧਰ ਹੀ ਆਪਦੀ ਲੋੜਦੀ ਐ।

ਸਿਆਣਪ ਦੱਸਦੀ ਗੁਰ ਹੈ ਜਾਬਤੇ ਦਾ ਬੇ-ਮੁਹਾਰਿਆਂ ਤਾਈਂ ਉਹ ਹੋੜਦੀ ਐ।

ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੁਰਾਹੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਧਿਰ 'ਸਟੇਅਰਿੰਗ' ਨੂੰ ਮੋੜਦੀ ਐ।

ਦਾਅ ਨਿੱਜ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ 'ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ' ਜੁੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਐ।

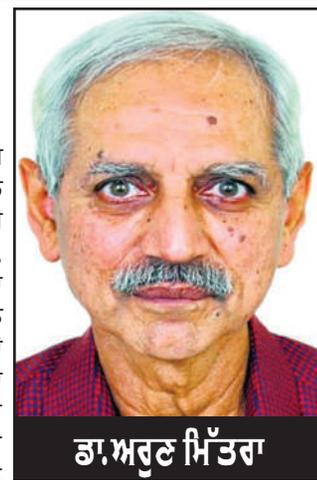
'ਕੈਂਚੀ' ਸਦਾ ਤੋਂ ਕੱਟਣਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕੱਟੇ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਸੂਈ ਫਿਰ ਜੋੜਦੀ ਐ।

ਪੱਚੀ ਮਾਰਚ ਦੇ 'ਮਾਰਚ' ਨੇ ਜੋੜ ਦੇਣਾ 'ਚਾਹਤ' ਕਈਆਂ ਦੀ ਭਾਵੇਂ ਵਿਛੋੜਦੀ ਐ !

—ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ 'ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ'
001-408-915-1268

ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਤੀਰਾ

ਡਾ. ਅਨੁਰਾਗ ਮਿੱਤਲ

ਮਨੁੱਖ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢਾਲ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ (ਹੋਮੋ ਸੇਪੀਅਨਜ਼) ਨੇ ਅਰੰਭਕ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਮਨਫੀ 70 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 50 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੱਕ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਕਈ ਮਾਰੂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈ ਬਲਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ। ਕੁਝ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬੁਬੋਨਿਕ ਪਲੇਗ ਅਤੇ ਚੇਚਕ ਨੇ ਇਕ ਸਮੇਂ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ 1918-19 ਦੌਰਾਨ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਫਲੂ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ 5-10 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ 1.20 ਕਰੋੜ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਸਾਰਸ ਕੋਵਿਡ-2 ਜਾਂ ਕੋਵਿਡ-19 ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ।

ਕੋਵਿਡ 19 ਦਾ ਇਹ ਸਮਾਂ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਭਰਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤਾਈ, ਰਹਿਮ, ਡਰ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਅਲੱਗਪਣ, ਚਿੰਤਾ, ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜੁਗਤਾਂ, ਸਹਿਯੋਗ, ਮਿੱਥਿਆ, ਨਵੀਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਜ਼ਰੀਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦਸੰਬਰ 2019 ਵਿੱਚ ਕੋਵਿਡ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਫਿਕਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸਵਾਗਤ ਵਿੱਚ ਰੁਝੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ 30 ਜਨਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿਹਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਗਠਨ (ਡਬਲਯੂਐਚਓ) ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਜਨਰਲ ਡਾ. ਟੇਡਰੋਸ ਅਡਾਨੋਮ ਗੇਬਰਈਅਸਸ ਨੇ ਕੋਵਿਡ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿੰਤਾ ਦੀ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਫਰਵਰੀ 2020 ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਗਿਣੇ-ਮਿੱਥੇ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਈ ਅਜੇ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ।

ਆਪਣੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖਣ ਲਈ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਲੋਂ 24 ਮਾਰਚ 2020 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਤਾਲਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ, ਨੌਕਰੀ, ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਅਤਿ ਦੋ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸੈਂਕੜੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਦਲ, ਸਾਈਕਲ, ਪੈਡਲ ਰਿਕਸ਼ਾ, ਆਟੋ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੁੱਖ, ਬਕਾਵਟ ਜਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ। ਗਰੀਬ

ਭੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਨ ਲਾਠੀਆਂ ਬਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉੱਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਇਸ ਸਭ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਨਿਰਦਈ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਰੀਬਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲੋਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਕਰਮੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਗੇ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਬਰ ਫੈਲੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ

ਵਰਗੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਕਾਮੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਲੋਕਡਾਊਨ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹਾਣ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਚੇ ਚਿਤਚਿੜੇ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾਖੋਰ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝ ਗਏ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ 'ਤੇ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਬਿਨਾਂ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪਿਆ। ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਬਚਿਆਂ

ਗਾਂ ਦੇ ਪਿਸ਼ਾਬ ਅਤੇ ਗੋਬਰ ਨਾਲ ਕਰੋਨਾ ਦਾ ਰੋਗੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਘੰਟੀਆਂ ਖੜਕਾ ਕੇ, ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾ ਕੇ, ਸੰਖ ਵਜਾ ਕੇ ਕਰੋਨਾ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖ ਦਿੱਤੀ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਕਠਿਨ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਝੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਉੱਚ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਵੇਚ ਕੇ ਖੂਬ ਧਨ ਕਮਾਇਆ। ਟੈਕਸੀ, ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਬੱਸਾਂ ਸਮੇਤ ਆਟੋਆਂ ਦੇ ਚਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਲਏ ਜੋ ਇਸ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉੱਝ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਰਮੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਧਨ ਕਮਾਇਆ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਤਰਨਾਕ ਰੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਉਹ ਉਸ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰ ਪੈਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇੰਨੇ ਘਬਰਾ ਗਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇੱਝ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਿਹਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਡਾਕਟਰੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ। ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 700 ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗ ਡਾਕਟਰ ਕਰੋਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਇਹ ਅੱਤ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਕੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਖੋਜੀ ਵਤੀਰੇ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਲਗ ਪਏ। ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਚੇਤਨਾ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸੀਂ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਫਲੂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਏ ਹਾਂ।

ਸੂਚੂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਆਦਤ ਪੈ ਗਈ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਅੱਕ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਘਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਨ ਸਿਹਤ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਬਾਰਡਰ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਬੈਠੇ ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨ ਜੋ ਮਾਸਕ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਰਹੇ, ਦੇ ਵਿੱਚ ਕੋਵਿਡ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘਣੀ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਵਿਡ ਫੈਲਿਆ।

ਤੰਗੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗਰੀਬ ਮਿਹਨਤਕਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਜਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪਕਿਆ ਭੋਜਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਗਏ ਹੁੰਦੇ।

ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਦੌਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਅਤੇ ਉੱਚ ਵਰਗ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸੂਚੂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਖੁੱਸਣ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨੀ ਸੂਚੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬੌਤਾ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲੀਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮਾਨਸਿਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ

ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਘੱਟ ਆਮਦਨੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਨਲਾਈਨ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਬੈਠਕਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਘਰ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਤਣਾਓ ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

ਪੂਰਾ ਸਮਾਜ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਡਰ ਭੈਅ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਕੋਵਿਡ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਵਿਡ ਨਾਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੀ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਹਾਲ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਕਰੋਨਾ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਸ਼ ਵੇਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡਰ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟਾਂ ਨੇ ਕਰੋਨਾ ਨਾਲ ਮਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸ਼ਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕਾਰ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਖਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮਿੱਥਿਆ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗਿਆ ਰਿਹਾ।

ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚੋਂ ਰਹਿਮਦਿਲੀ

ਅਸੀਂ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ; ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਜਿਉਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਕਰੂੰਬਲ ਫੁੱਟਦੀ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫ਼ੌਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਸਟੇਟ/ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਹੀਲੋ-ਵਸੀਲੇ ਵਰਤਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬੰਗਲੌਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਕਾਰਕੁਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਗੋਰਖਪੁਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਗਦੀ ਜ਼ਮੀਰ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ, ਜਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ। ਭਲਕ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਜਿਸ ਰਾਹ ਅਸੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਮਲ ਤੇ ਸਾਡੀ ਸਾਂਝੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਰਿਆਸਤ ਜਾਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਘੋਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਵੀ ਇਸ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਤਸਲੀਮ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਹਿੰਸਾ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡਾ ਉਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਿਸ ਨੇ ਕਦੇ 'ਮਨੁੱ ਸਮੁੱਤੀ' ਵਰਗਾ ਗ੍ਰੰਥ ਸਿਰਜਿਆ ਸੀ,

ਅਵਿਜੀਤ ਪਾਠਕ

ਸਕਿਆ। ਕੀ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉਹੋ ਸੋਚ ਆਪਣੇ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੀ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦੇ, ਜਿਹੜੀ 'ਦੂਜਿਆਂ' ਪ੍ਰਤੀ ਉਚ-ਨੀਚ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਦੀ ਹੈ

ਅਜੇ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਪਿਤਾ-ਪੁਰਖੀ ਸੱਤਾਵਾਦੀ ਵਿਖਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਜੀ ਹਿੰਸਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ

ਤੇ ਡਰਾਉਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ, ਕੀ ਇਹ ਇੰਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦੇ ਦੁਖੜੇ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਫ਼ਿਰਕੂ

ਨਫ਼ਰਤ ਝੱਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਮਾੜੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕੇ ਜੋ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਖੋਹ ਲੈਂਦੀ ਹੈ; ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਦੀ ਹੈ; ਜੋ ਮਿਲਜੁਲ ਕੇ ਜਿਉਣ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ? ਤੇ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ 'ਅਤਿਤ ਦਾ ਭਾਰ ਢੋਣ' ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਮਹਿਜ਼ ਖ਼ੁਪਤਵਾਦ ਨੂੰ ਹੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਮੱਧ ਵਰਗ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਵੈ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ, ਡਰਪੋਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਤਬਕੇ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਦਾਸੀਨ ਤੇ ਬੇਲਾਗੂ ਹੈ? ਕੀ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨ੍ਹੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪਿਛਾਹਿੱਚ ਵਿਖਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸਾਡੀ ਉਸ ਫੁੱਟਪਾਉ, ਹਿੱਸਕ, ਜਾਤੀਵਾਦੀ, ਫ਼ਿਰਕੂ ਸੋਚ ਰਾਹੀਂ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਸੋਚ ਸਾਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ?

ਇਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ 'ਦੁਸ਼ਮਣ' ਸਿਰਜਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 'ਮਾਓਵਾਦੀ', 'ਸ਼ਹਿਰੀ ਨਕਸਲ', 'ਟੁਕੜੇ ਟੁਕੜੇ ਗੈਂਗ', (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 21 'ਤੇ)

ਨਾ ਰਹੇ ਵਿਹੜੇ ਤੇ ਨਾ ਸੁਣੇ ਚਿੜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ

ਮੁਖਤਾਰ ਗਿੱਲ

ਕਾਦਰ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਪੰਛੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਪੰਛੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਰੇਲੂ ਚਿੜੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਪੈਰੋ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਗੌਰੀਆ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੜੀਆਂ ਘਰਾਂ ਦੀ ਰੋਣਕ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅੱਜੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਅਤੇ ਨਿੱਜਵਾਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਘਰ ਕੱਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਸੱਚੇ, ਭਲੇ ਲੋਕ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਂਝੇ ਘਰ, ਵੱਡਾ ਬਾਗ ਪਰਿਵਾਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚ ਰੁੱਖ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਰੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਛੱਤਾਂ, ਬਾਲਿਆਂ ਤੇ ਮਘੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਘਾਹ ਫੁਸ ਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਚਿੜੀਆਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਚੀਆਂ ਮਿੱਚੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਟਪਸੀਆਂ ਮਾਰ-ਮਾਰ ਦਾਣੇ ਤੇ ਕੀੜੇ ਖਾਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਚੀਂ ਚੀਂ ਚੁੱ ਚੁੱ ਰੌਲਾ ਪਾ ਬਾਲਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਮਨੁੱਖ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਘਰ ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਲੈਂਟਰਾਂ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ। ਰੋਸ਼ਨਦਾਨ ਤੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਸੀਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਲੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਵਿਹੜਿਆਂ 'ਚੋਂ ਰੁੱਖ ਕੱਟੇ ਗਏ। ਹਰੇ ਘਾਹ ਦੇ ਲਾਅਨ ਬਣ ਗਏ। ਚਿੜੀਆਂ ਹੁਣ ਕਿੱਥੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਪਾਉਣ, ਕਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਦੇਣ। ਪਾਣੀ ਗੰਧਲਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਦਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੁਣ ਚਿੜੀਆਂ ਬੋਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ ਚੋਗਾ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਉਣ? ਲੋਪ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਗਈਆਂ।
ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ 'ਚ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਚਿੜੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ

ਨਾਮਹਿ ਰੰਗ।।
ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀਰ-ਰਾਂਝੇ ਦੀ ਪਿਆਰ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ

ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਅਲਾਰਮ ਹਨ। ਚਿੜੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਬਲਿਹਾਰੀ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਿੜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ-

ਰਚਨਾ 'ਹੀਰ' ਵਿੱਚ ਚਿੜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ-
ਚਿੜੀ ਚੂਕਦੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਟੁਰੇ ਪਾਂਧੀ ਪਈਆਂ ਦੁੱਧ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮਧਾਣੀਆਂ ਨੀ।
ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,

ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-
ਸਾਡਾ ਚਿੜੀਆਂ ਦਾ ਚੰਬਾ ਵੇ,
ਬਾਬਲ ਅਸਾਂ ਉਡ ਜਾਣਾ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਪ ਜਾਤੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਰ ਤੇ ਮਾਦਾ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਦਾ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਖੰਭਾਂ ਉੱਤੇ ਸਲੇਟੀ ਤੇ ਚਾਕਲੇਟੀ ਲੀਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿੱਡ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਚਿੱਟਾ ਅਤੇ ਪੂਛ ਗੂੜ੍ਹੀ ਚਾਕਲੇਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਦਾ ਦੇ ਕੁਝ ਖੰਭ ਸਫੈਦ, ਕੁਝ ਬਦਾਮੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਭੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਚੁੰਝ ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਮੋਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਹਾਰ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਨਰਾਂ ਦੇ ਰੰਗ ਚਮਕੀਲੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਤੇ ਛਾਤੀ ਕਾਲੀ, ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸਫੈਦ ਅਤੇ ਪਿੱਠ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਅਖਰੋਟੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਿੜੀਆਂ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਅੰਡੇ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਿੜੀ 5-7 ਚਿੱਟੇ ਅੰਡੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। 12-14 ਦਿਨ ਸੇਕ ਬਾਅਦ ਗੁਲਬੀ ਬੋਟ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਡੇ ਸਭ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। 2012 ਵਿੱਚ ਚਿੜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੂਬਾਈ ਪੰਛੀ ਐਲਾਨਿਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਇਹ 'ਹੋਮ ਲੈਂਡ ਬਰਡ' ਹੈ। ਚਿੜੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 2010 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ, ਸੁਹਿਰਦ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੰਛੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਲ੍ਹਣੇ ਟੰਗਣੇ, ਚੋਗ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗੁਆਚਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਾਂਗਰਸ

ਪੰਜ ਸੂਬਿਆਂ-ਬੰਗਾਲ, ਅਸਾਮ, ਕੇਰਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਜੋ ਸਿਲਸਿਲਾ ਕਾਇਮ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਦੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਨੇਸ਼ ਕ੍ਰਿਵੇਦੀ ਮੁੱਖ ਹਨ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਖਾਸ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੁਵੇਦੁ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨੰਦੀਗੁਮ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਵੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾਉਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਜਪਾ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਕਮਰ ਕੱਸ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਪਗ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ, ਹਰਿਆਣਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ 'ਚੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਬੰਗਾਲ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਦ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਉੱਥੇ ਸੱਤਾ

ਹਾਸਲ ਕਰੇ। ਉਹ ਇਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਇੱਥੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 18 ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਅਣਕਿਆਸੀ ਜਿੱਤ ਸੀ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਵਧਾਇਆ। ਮਮਤਾ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਝਾਨ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਅਕਸ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਦੇ ਕੋਲ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਵਿੱਚ ਉਸ ਕੋਲ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕੇ ਖੱਬੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਅਪਨਾ ਰੱਖੇ ਸਨ, ਉਹੀ ਮਮਤਾ ਨੇ

ਅਪਨਾ ਲਏ। ਮਮਤਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜੋ ਰਣਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਮਮਤਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਚੰਡੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸਜਿਦ ਵੀ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਔਸਤ ਮਤਦਾਤਾ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਹਬ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਤਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਲਈ 'ਜੈ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ' ਨਾਅਰੇ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਆਈ ਮਮਤਾ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਟੜਵਾਦੀ ਮੌਲਾਨਾ ਅਤੇ ਫੁਰਫੁਰਾ ਸ਼ਰੀਫ ਦਰਗਾਹ ਦੇ ਪੀਰਜ਼ਾਦਾ ਅੱਬਾਸ ਸਿੱਦੀਕੀ ਦੇ ਇੰਡੀਅਨ ਸੈਕੂਲਰ ਫਰੰਟ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਫਿਰਕੂ ਅਕਸ ਵਾਲੇ ਬਦਰੁਦੀਨ ਅਜਮਲ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੈਕੂਲਰਿਜ਼ਮ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਆਮ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਤੰਗ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਸਮਝ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਸ਼ਿਵ ਭਗਤ ਬਣ ਕੇ ਮੰਦਰ-ਮੰਦਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਹੁਣ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਅੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਸੰਗਮ ਵਿੱਚ ਚੁੱਭੀ ਮਾਰਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਤੌਰ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਤਾਂ ਇਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਪਾਰਟੀ ਸਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਬੰਗਾਲ, ਅਸਾਮ, ਕੇਰਲ ਆਦਿ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਵੋਟਰ ਭਾਵੇਂ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ, ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁਹਾਜ਼ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜਨ ਕਲਿਆਣ ਦੀ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਤਮਾਮ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅਰਥਚਾਰਾ ਪਟੜੀ ਤੋਂ ਲੱਭ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਸਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਚਮਤਕਾਰੀ ਅਸਰ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਦਿਸੇ ਹੋਣ ਪਰ ਉਹ ਪਟੜੀ 'ਤੇ ਤਾਂ ਆ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੇਰੋਨਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਮਾਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੈਕਸੀਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਈ, ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲਾਹਾ ਖੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰਜ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਲਗਾਤਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੁੰਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਭਾਜਪਾ ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇ ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਲਈ ਇਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਇਹੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਵਿੱਚ ਡੀਐੱਮਕੇ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ 25 ਸੀਟਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਖੱਬੇ-ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 92 ਸੀਟਾਂ। ਅਸਾਮ, ਕੇਰਲ ਅਤੇ ਪੁਡੁਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਜ਼ਰੂਰ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ। ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀ, ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਰਕੂ ਅਕਸ ਵਾਲੀ ਅਜਮਲ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪੀਸੀ ਚਾਕੋ ਨੇ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਕੇਰਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਚਾਕੋ ਨੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਫਜ਼ੀਹਤ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀ-23 ਗੁੱਟ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸਿਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਦਿਸਣ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹੁਣ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਛੱਡ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਹਸਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਆਸਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਜਕੜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਸਰ ਦਰਅਸਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਬਿਲ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੀ-23 ਧੜਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਰਾਗ ਅਲਪ ਚਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਪਾਰਟੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।

ਸੰਜੇ ਗੁਪਤ

ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦਾ ਦਾਣਾ-ਦਾਣਾ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਵੇਗਾ- ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੀਵਨ ਬਾਂਸਲ

ਧਨੌਲਾ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦੀ ਕਟਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਚ ਕੁੱਝ ਹੀ ਦਿਨ ਰਹਿ ਗਏ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਧਨੌਲਾ ਅਧੀਨ 17 ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜੋਰ ਜੋਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਿੱਕਤ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਧਨੌਲਾ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜੀਵਨ ਕੁਮਾਰ ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ। ਬਾਂਸਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ

ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੂਹ ਮੰਡੀਆਂ 'ਚ ਕਣਕ ਦੀ ਫਸਲ ਦਾ ਦਾਣਾ-ਦਾਣਾ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਆਤਮੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਕਲੋਰ, ਜਰਨਲ ਸੈਕਟਰੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਕਾਕੂ ਬਾਂਸਲ, ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੀਸੂ ਬਾਂਸਲ, ਨੀਟੂ ਬਾਂਸਲ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਿੰਦਰੀ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਬੀਟਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਲਾ, ਰੋਹਿਤ ਨੀਟਾ, ਦੀਪਕ ਬਾਂਸਲ, ਆਤਮੀਏ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਵਰਾਜ

ਵਿਜੈ ਬੰਬੋਲੀ

ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਕਾਰਨ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਬੜੀ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। 2007 ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਚਰਚਾ 'ਚ ਸੀ। ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ 1857 ਵਿਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ 2007 ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੀ 150ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸਹੀ ਅਰਬਾਂ ਵਿਚ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮਨਾਈ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਪਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੱਕ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ 'ਤੇਭਾਗਾ' ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇਕ ਖੁੱਜੇ ਵਿਚ ਗੰਗਾ ਦੇ ਮੁਹਾਣੇ ਉੱਤੇ ਵਸਿਆ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੀ ਆਲ੍ਹਾ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ 'ਸੇਜ਼' ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 'ਸੇਜ਼' ਯਾਨੀ ਸਪੈਸ਼ਲ ਇਕਨਾਮਿਕ ਜ਼ੋਨ (ਐਸਈਜ਼ੋਡ) ਯਾਨੀ ਖਾਸ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ। ਇਸ ਖਾਸ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਜਨਮ 2006 ਵਿਚ ਸੇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ 2005 ਹੇਠ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਸਨਅਤਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਸਕੇ। ਇਹ ਖੇਤਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੁਕਤੀ ਕਿਸ ਤੋਂ? ਇਹੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾ ਭੂਮੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਾ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਪੰਚਾਇਤੀ ਰਾਜ ਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ। ਯਾਨੀ ਇਹ ਖੇਤਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿਹਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਇਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਲਾਅ ਹਨ। ਹਰ ਖੇਤਰ ਹੀ ਬਹੁਰੰਗੀ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੀ ਇਕਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪਾਨ, ਨਾਰੀਅਲ, ਝੋਨਾ, ਕੇਲਾ, ਪਪੀਤਾ, ਸਹਿਜਨੀਆਂ ਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਇੱਥੇ ਦੀ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਵੇਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਚਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਲੂ, ਅੱਠ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖਜ਼ੂਰ ਤੇ ਤਾੜ ਦਾ ਬਣਿਆ ਗੁੜ ਵੀ ਵਿਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵਾਲਮਾਰਟ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀ), ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚੋਲੇ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿਸੀ। ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਤਾਂ

ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਖੇਤਰ ਵੀ ਕੈਮੀਕਲ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨੀ ਖੇਤੀ ਉੱਤੇ ਬਾਜ਼ੀ ਲੈ ਜਾਣਗੇ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਾਗ-ਸਬਜ਼ੀ ਤੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਸੁਆਦ ਵੀ ਅਨੋਖਾ ਹੈ। ਕੋਲਕਾਤਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਢਾਬਿਆਂ, ਹੋਟਲਾਂ ਵਿਚ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਹਨ। ਖਾਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੁਆਦ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕਿਤੇ ਟਿਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜੋ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹੋ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨਾਲ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ

ਪਰ ਸੇਜ਼ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੰਨੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਂਝਾ ਦਖਲ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰੀਬ-ਕਰੀਬ ਆਪ-ਮੁਹਾਰਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਈ ਤਾਂ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ ਇੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵੀ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਹੀ ਅੜਿਆ ਰਿਹਾ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀ ਇਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਏਨੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਸਕੇ। ਉਂਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੂਮੀ ਅੰਦੋਲਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ 1857 ਵਿਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਖਿਲਾਫ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਏ ਤਾਂ 2007 ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਰਾਹੀਂ ਪਹਿਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੀ 150ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਸਹੀ ਅਰਬਾਂ ਵਿਚ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਹੀ ਮਨਾਈ ਸੀ। ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਪਏ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹੱਕ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ 'ਤੇਭਾਗਾ' ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੈਟਰੋਲ-ਡੀਜ਼ਲ ਤੋਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਵਪਾਰੀ ਹਨ, ਉਹੀ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹੀ ਖ਼ਰੀਦਣ ਵਾਲੇ। ਇਹ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਕਿਸੇ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ। ਅਸਲੀ ਅਰਬਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ 'ਆਜ਼ਾਦ ਬਾਜ਼ਾਰ'। ਸੱਚ ਆਰਥਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ।

ਗੰਗਾ ਦੀ ਗੋਦੀ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਪਜਾਊ ਹੋਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਜੀਵਾਂ-ਬਨਸਪਤੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ। ਅੱਜ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵੱਧ ਉਪਜਾਊ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਾਸਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੈਮੀਕਲ ਖਾਦ ਨਾਲ ਤੇ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਵਾਲੀ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੰਗਲ, ਜ਼ਮੀਨ, ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਤੇ ਉਸ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਜਿਊ-ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਇਸ ਸੰਘਣੀ ਜੈਵ

ਇਉਂ ਭੂਮੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸੁਆਲ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੀਂਹ ਵਿਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬੜਾ ਚੁੱਭਦੇ ਹਨ। ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਸਮਾਜ ਨੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਨੇਮ ਬਣਾਏ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ ਮਹਿਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਉੱਥੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ। ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ, ਬੁੱਢੇ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉੱਚੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਇਹ ਆਪ-ਜਥੇਬੰਦੀ ਬੇਲੋੜੇ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਹੈ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਅਸਲੀ ਤਾਕਤ।

ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਧੜਵੈਲ ਕਾਰਖਾਨੇ ਖੜੇ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਜਥੇਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਨਾਲ ਧਨ ਕੁਬੇਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਭੂਮੀ ਹਥਿਆਉਣ ਖਿਲਾਫ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਦੋਲਨ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਦਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ 17 ਕਿਸਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ 5 ਹੋਰ। ਬਾਅਦ 'ਚ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਬੇਰਾ ਕੁਝ ਮਾੜਾ ਹੋਇਆ, ਵਾਪਰਿਆ, ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਡਟੇ ਰਹੇ, ਸਫਲ ਵੀ ਹੋਏ।

ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਝੁੱਲ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਦੇਸੀ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਤੰਬੂ ਹੀ ਉੱਖਤ ਰਹੇ ਹੋਣ, ਉੱਥੇ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਦੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਰਤੱਬ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਅਜਿਹੀ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਬਖਸ਼ੀ। ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਪਾਣੀ, ਜ਼ਮੀਨ, ਜੈਵ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਮਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਨੰਦੀਗ੍ਰਾਮ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ

ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਮਾਏ ਬਣੋਗੇ ਤਾਂ..

ਗੋਵਰਧਨ ਗੱਬੀ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਵਾਨ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਹੀ ਉਲਝਦੇ, ਲੜਦੇ, ਝਗੜਦੇ, ਰੁੱਸਦੇ ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹਰ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਝਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਕ ਐਸਾ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਬੋਲ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਦ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਮਾਏ ਬਣੋਗੇ..." ਇਹੀ ਬੋਲ ਮੈਂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਣੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਹੀ ਬੋਲ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੀ ਬੋਲ ਦੁਹਰਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਹੀ ਚਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

ਸੋਲਾਂ-ਸਤਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਚਾਰ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਮਸਲਨ "ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੇ... ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਜ਼ਰੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।" ਅਠਾਰਾਂ-ਉੱਨੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਆਉਣ ਤਕ ਮਾਪਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਉੱਗਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਚਿੜਚਿੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ-ਗੱਲ 'ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਟੋਕਾ-ਟਾਕੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਚੈਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਨੀਂਦ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਵੀਹ-ਇੱਕੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪੁੱਜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, "ਹੁਣ ਤਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਂ ਤਾਂ ਘੱਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਾਡੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਹੁਣ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦਾ ਵਤੀਰਾ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੱਲ-ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲਾਲ-ਪੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਰਹਿ ਕੇਵੇਂ ਰਹੀ ਹੈ...?" "ਯਾਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ...ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਸਾਡੀ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗੱਲ-ਗੱਲ 'ਤੇ ਟੋਕਾ-ਟਾਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੋਂ ਸਮਝਣਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਪੱਚੀ-ਛੱਬੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਮਾਪਿਆਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਬੋਲ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਸਮਾਂ ਕਰਵਟ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮਾਏ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੈਂਤੀ-ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, "ਯਾਰ ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਬੇਟਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ

ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਦੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੰਭਾਲੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨੱਕ 'ਚ ਦਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਰੋਣੇ ਰੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਪਚਵੰਜਾ ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਪੁੱਜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪੇ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਵਕਫੀਆਂ ਤੇ ਘਟੀਆ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਰੋਣਾ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਹਾਸਾ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ, "ਯਾਰ, ਕਿੰਨੀ ਦੁ:ਖ-ਦੁ:ਸ਼ਟੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਵਾਸਤੇ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੁਢਾਪੇ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਕਿੰਨਾ ਕੁਝ ਬਚਾ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਵੀ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲੁਟਾ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਬੱਚੇ ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਕੱਢਦੇ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰ ਫੇਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਾਏ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਖਾਤਰ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੀ ਵਧੀਆ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਭਵਿੱਖ ਖਾਤਰ ਕਰਜ਼ੇ ਲਏ। ਘਰ ਤੇ ਗਹਿਣੇ ਤਕ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਈਪੀਐਫ ਤਕ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ! ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਤਕ ਸਮਾਂ ਹੱਥੋਂ ਰੇਤ ਵਾਂਗ ਕਿਰ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਦੋਸਤੋ! ਫਿਲਹਾਲ ਇਹੀ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਇਸ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਹੋਈ ਰੀਤ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿਉ। ਆਮੀਨ!

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੋਸ਼ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਾਨ ਹਨ। ਛੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਹਨ। ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਹਨ। ਦਸ-ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅੱਛੇ ਪਰ ਗੁੱਸੇ ਬੜੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਿਤਾ ਹੁਰੀਂ। ਬਾਰ੍ਹਾਂ-ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, "ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਤਦ ਸਾਡੇ ਮਾਪੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਰੋਕ-ਟੋਕ ਕੁਝ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ..."

ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਡਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦੇ ਬੱਚੇ ਡਰਦੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦੇ ਨੇ।" "ਯਾਰ ਸਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸ਼ੈਅ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਝਿੜਕੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਡਰ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਚੰਨ ਨਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦੇਣ...।" ਚਾਲੀ-ਪੰਜਤਾਲੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਬੋਲ ਸਾਡੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। "ਯਾਰ ਸਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਝੱਲੀਆਂ, ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ-ਪੋਸਿਆ, ਪੜ੍ਹਾਇਆ-ਲਿਖਾਇਆ, ਵੱਡਾ ਕੀਤਾ

Cosmetic & Family Dentistry

UPPAL DENTAL CARE

50 % Discount for Cash Patients

INVISALIGN

Call for Details
Straighten Teeth
Without Wires

Charanjit S Uppal
D.D.S.

FREE TEETH WHITENING WITH PAID EXAM,
X-RAY & CLEANING.
YOUR INSURANCE USUALLY COVER THESE SERVICES

Laser Treatment
Lumineers/Veneers
Dentures & Partials
Root Canals
Bad Breath
Cosmetic Dentistry
Crowns & Bridges
Tooth Extraction
Gum Treatment

**Strictly Maintained
Sterilization Standards**
**Most Insurance
Plans Accepted**

1191 W Tennyson Rd. # 4,
Hayward. (CA) 94544
510-786-1780

1750 CLEAR LAKE AVE
Milpitas, CA 95035
408-942-4400

www.uppaldental.com

Quick Lube & Smog

**We rent
U-HAUL**

OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION

SUKHWINDER BHELLA

gogibhella@gmail.com

**691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544**

**PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330**

TASTE OF INDIA

specialist- Gurh Dee Barfee, Gurh Diyaan Jalebian

32 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ
ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਤੇ
ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੀਂ ਦਿੱਖ
ਦੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ
ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ

**lunch buffet everyday
fresh jalebian every day**

ਗੁੜ ਦੀ ਬਰਫੀ, ਫਿੱਕਾ ਕਲਾਕੰਦ
ਗੁੜ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ, ਇਮਰਤੀ

**DEVINDER SINGH PABLA (OWNER)
510-791-1316**

ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਲਈ ਕੇਟਰਿੰਗ ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਪ੍ਰਬੰਧ

**5144 MOWRY AVE (ON FARWELL DR)
FREMONT, CA 94538**

510-773-8810

PREET FABRICS & APPLIANCE

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ,
ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿੰਗੇ ਅਤੇ
ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚੱਲੇ
ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ
ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER BOTH FABRICS & APPLIANCES

**APPLIANCES & LUGGAGE CROSS,
PARKER PENS, OSTER BLENDERS**

**Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
Shavers & Trimmers
Cellular Phones**

Onkar Singh Banwait

**5156 Mowry AVE. Fremont. CA 94538
Tel- 510-797-7111**

MOON Indian Cuisine
Moon Indian Cuisine
510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
 ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

- * 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
- * ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
- * ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Fish Pakora

ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
 ਲੱਡੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ
 ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ
 ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Paul 510-978-7170

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਜ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
 Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

Raja King of Sweets Now Presents
 New Introducing
 Chaat Corner
 Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASHA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

DIXON

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ, ਅਸੀਂ ਦਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

**THE WEST'S LEADING FULL-SERVICE TRUCK
 AND TRAILER DEALERSHIP**

SALES & LEASING • PARTS & SERVICE • FINANCE & INSURANCE

HARJINDER SINGH BAL
 NEW TRUCK SALES

Direct 707-640-7114 | Cell 510-613-3573
 hsingh@tecequipment.com

TECEQUIPMENT.COM

8555 Pedrick Rd Dixon, CA 95620

ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਕਹਾਣੀ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੱਚ

ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਤਾਜ਼ੇ ਅੰਕੜੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਕੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਜਟ, ਅਰਥਚਾਰੇ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ, ਮੈਨੂੰ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦਾ ਚਾਲੀ ਮਿੰਟ ਦਾ ਭਾਸ਼ਨ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਗਰਾਉਂ ਮਹਾਂਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਨ ਸੁਣੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਦਿੱਤੇ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਭਾਸ਼ਨ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁਣਿਆ। ਰਲੀ ਮਿਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਇਹ ਭਾਸ਼ਨ ਦਰਅਸਲ ਉਸ ਅੰਦਰਲੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਪਾਸ ਕਰਵਾਏ ਤਿੰਨ ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਬੁਲਾਰੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਬੁਲਾਰੇ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਰਾਜੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਕਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਜੁਣਾ ਸਕੀ।

ਜਗਰਾਉਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਇਕੱਠ ਸਾਹਮਣੇ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਅਕਤੂਬਰ 2017, ਭਾਵ ਤਿੰਨ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਨ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਬੈਠਕ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਪੱਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਸੰਕਟ। ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ; ਸਰਕਾਰ ਪੰਜ ਪੰਜ, ਸੱਤ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੋਤਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਦੇਵੇ। ਦੂਜੀ; ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ

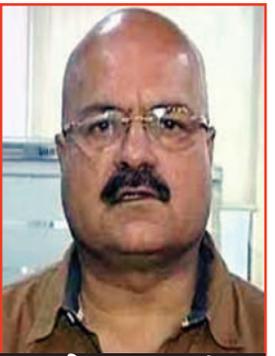
ਤੱਕ (ਭਾਵ ਤਿੰਨ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੱਕ) ਤੈਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਤੀਜੀ; ਕਿਸਾਨ ਇਸ ਬੰਦੋਬਸਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ। ਬੈਠਕ ਚਲਦੀ ਚਲੀ ਜੋ ਵੀ ਬੁਲਾਰਾ ਉਠਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀ ਜੁਲੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਨਾ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਨਾ ਰਾਮਪਾਲ ਜਾਟ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਜੈ ਜਵਾਨੀਆ ਨੂੰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪੀਰਜ ਰੱਖੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਿਚ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਸ਼ੈਲੀ

ਵਿਚ ਸਖਤ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਫਿਰ ਬੈਠਕ ਨੂੰ ਦੋ ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਇਕੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚ ਦੇਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਜੱਟ ਅਤੇ ਜਾਟ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਬੰਦੋਬਸਤ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੋਈ ਐਸਾ ਵੈਸਾ ਕਦਮ ਪੁੱਟਿਆ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੱਧ। ਸਰਕਾਰ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇਗੀ। ਰਾਜੇਵਾਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪਿਆ।

ਰਾਜੇਵਾਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵੀ ਚੁੱਪਚਾਪ ਕਾਗਜ਼ ਪੱਤਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਵਲੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਣਕ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਤੇ 17 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ

ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਲਾਮਬੰਦੀ 'ਤੇ ਕਰੋਨਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਪਾ-ਬੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸਾਨ ਚੌਕਸ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਤਖਤੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਵਿਖ-

ਅੰਡੈ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ

ਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚਾ ਬਣਿਆ। ਰੋਲਾਂ ਰੋਕੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘੋਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਰਾਜੇਵਾਲ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ-ਹਰਿਆਣਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਮੰਡੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਈ 11 ਗੋਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਵੀ ਜਗਰਾਉਂ ਮਹਾਂਪੰਚਾਇਤ ਵਿਚ ਦੱਸੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ 'ਮਦ ਅਨੁਸਾਰ' ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਮਦ ਅਨੁਸਾਰ' ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੱਸਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਰਕਾਰੀ ਧਿਰ ਹਰ ਕਮੀ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕਰ ਕੇ ਠੀਕ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।

ਜਦੋਂ ਕਮੀਆਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ? ਇਸ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸੋਧਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਵਾ ਲਏ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾ ਕਰੋ।

ਇੱਥੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇਵਾਲ ਨੇ ਜੋ ਗੱਲਾਂ ਜਨਤਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਠੱਕ ਠੱਕ ਕਹੀਆਂ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ 'ਅਸੀਂ ਦੋ ਸਾਡੇ ਦੋ' ਕਹਿ ਕੇ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨੇਤਾ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟੀਕਰਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪੂੰਜੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦਾ ਟੈਕ ਹੱਥ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ ਬੰਗਲੌਰ

ਬੰਗਲੌਰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦਾ ਟੈਕ ਹੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਲੰਡਨ, ਮਿਊਨਿਖ, ਬਰਲਿਨ ਅਤੇ ਪੈਰਿਸ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਸਰਚ ਲੰਡਨ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਬੰਗਲੌਰ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪੈਸਾ ਲਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਪੰਜ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਹੀ ਵਧਿਆ।

ਬੀਤੇ 6 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ 31 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਟਾਰਟ-ਅਪ ਫੰਡਿੰਗ ਹੋਈ, 2115 ਸਟਾਰਟ ਅਪ ਦੀ ਡੀਲ ਹੋਈ, ਕੁੱਲ 1152 ਫੰਡਿੰਗ ਸਟਾਰਟਅਪ ਹੈ, 17 ਸਟਾਰਟ ਅਪ ਯੂਨੀਕੋਰਟ ਅਤੇ 18 ਸਟਾਰਟਅਪ ਸੁਨੀਕੋਰਨ ਹਨ। ਯੂਨੀਕੋਰਟ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਵੈਲਿਊ ਇਕ ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਸੁਨੀਕੋਰਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ ਜੋ 2022 ਤੱਕ ਯੂਨੀਕੋਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਟੈਕ ਹੱਥ ਬਣਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਹੋਈ। ਉਦੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਸਟੇਟ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਰ. ਕੇ. ਬਾਲਿਗਾ ਨੇ ਸਾਊਥ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ 335 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਿਟੀ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਇੱਥੇ ਬੰਗਲੌਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਈ. ਟੀ. ਹੱਥ ਹੈ।

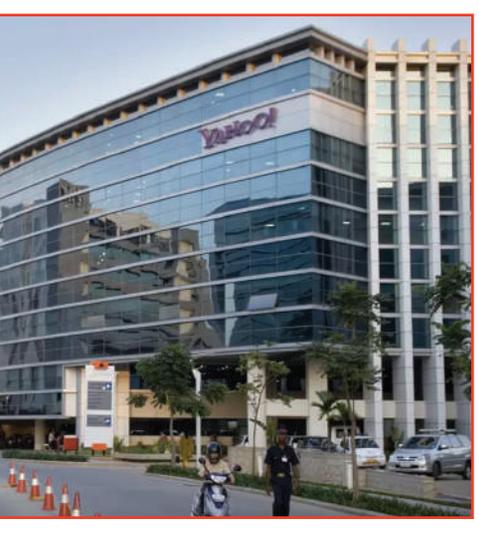
1983 ਵਿਚ ਇਨਫੋਸਿਸ ਪੁਣੇ ਤੋਂ ਬੰਗਲੌਰ ਆਈ। ਇਸ ਨੇ ਬੰਗਲੌਰ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਟਾਟਾ ਕੰਸਲਟੈਂਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਆਈ. ਟੀ. ਕੰਪਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2013 ਵਿਚ ਵਿਪਰੋ ਬੰਗਲੌਰ ਆਈ ਅਤੇ 2015 ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ 7.1 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਿਆ। 2017 ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ 67 ਹਜ਼ਾਰ ਆਈ. ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹੁਣ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਬੰ-

ਗਲੌਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ 35 ਫੀਸਦੀ ਆਈ. ਟੀ. ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਯਾਨਿ ਉਥੋਂ ਦੀ 84 ਲੱਖ ਆਬਾਦੀ ਵਿਚੋਂ 25 ਲੱਖ ਲੋਕ ਕੇਵਲ ਆਈ. ਟੀ. ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਮੇਜਨ ਦੀ ਵੈੱਡਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਐਚ. ਆਰ. ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੁਬੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਗੈਰਖਪੁਰ ਯੂ. ਪੀ. ਦੇ ਜਿਸ ਇਲਾਕੇ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਉਥੇ 2005 ਵਿਚ 10-20 ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਘਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਾਂ ਕੋਈ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬੇਹੱਦ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਟੈਕ ਟੈਲੈਂਟ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਆਈ. ਆਈ. ਟੀ., ਆਈ. ਆਈ. ਐਮ., ਆਈ. ਆਈ. ਐਸ., ਐਨ. ਸੀ. ਬੀ, ਐਸ., ਐਨ. ਆਈ. ਡੀ., ਐਨ. ਆਈ. ਐਫ. ਟੀ. ਵਰਗੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਹਨ। ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਟੈਕ ਹੱਥ ਬਣਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਹੈ। ਬੰਗਲੌਰ ਇਨੋਵੇਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ 2019 ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਦੁੱਗਣੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਹਨ। ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨ ਫਾਰ ਸੋਸ਼ਲ ਐਂਡ ਇਕਨਾਮਿਕ ਚੇਂਜ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾ. ਆਰ. ਐਸ. ਦੇਸਪਾਂਡੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਆਸਾਨੀ

ਨਾਲ ਸਕਿਲਡ ਟੈਕ ਟੈਲੈਂਟ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨਫੋਸਿਸ ਅਤੇ ਵਿਪਰੋ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨਫੋਸਿਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੰਦਨ ਨਿਲੇਕਣੀ, ਸੁਧਾ ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਨਰਾਇਣ ਮੂਰਤੀ ਸਾਰੇ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ

ਕੇ ਬਾਕੀ ਟੈਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੀ ਬੰਗਲੌਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਈ-ਕਾਮਰਸ, ਆਈ. ਟੀ. ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਬੰਗਲੌਰ ਨੂੰ ਟੌਪ ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਕੁੱਲ ਫੰਡਿੰਗ ਵਿਚ ਈ-ਕਾਮਰਸ ਸਟਾਰਟ-ਅਪ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 30.8 ਫੀਸਦੀ ਹੈ। ਅਮੇਜਨ ਦੀ ਵੈੱਡਰ ਕੰਪਨੀ ਬੀ. ਐਂਡ ਬੀ. ਟ੍ਰਿਪਲਵਾਲ ਕੰਟੇਨਰਸ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ

ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਨੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ, ਬਿਜਲੀ, ਲੇਬਰ ਸਭ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਹੈ। ਪਰ ਈ-ਕਾਮਰਸ, ਟੈਕ ਅਤੇ ਆਈ. ਟੀ. ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਵੱਡਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਆਫਿਸ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖਰਚਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੈਲਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਟਿਕਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਈ-ਕਾਮਰਸ, ਆਈ. ਟੀ. ਅਤੇ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਾਲੇ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਬੰਗਲੌਰ ਦਾ ਔਸਤ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤਾਪਮਾਨ 30 ਡਿਗਰੀ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10.6 ਡਿਗਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 2020 ਵਿਚ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਪਮਾਨ 33.6 ਡਿਗਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ 5.8 ਡਿਗਰੀ। ਡਾ. ਆਰ. ਐਸ. ਦੇਸਪਾਂਡੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੂਬਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਬੀਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਲਾਈਫ ਸਟਾਈਲ ਨੂੰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਟਾਰਟ-ਅਪ ਦੇ ਲਈ ਹੁਣ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਬੰਗਲੌਰ ਨਿਵਾਸੀ ਮਨੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਨੂੰ ਵੀ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ 7 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਹ ਇੱਥੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪੱਖੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੰਗਲੌਰ ਦਾ ਮੌਸਮ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਗਾਰਡਨ ਸਿਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। 2020 ਵਿਚ ਹੋਏ ਕੁੱਲ 924 ਸਟਾਰਟਅਪ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਅਤੇ ਐਕੁਆਇਰ ਵਿਚ 333 ਡੀਲ ਕੇਵਲ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਚ ਹੋਏ। ਇਹ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹਾਲੇ ਰੁਕਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ 2035 ਤੱਕ ਬੰਗਲੌਰ ਦੀ ਜੀ.ਡੀ.ਪੀ. 8.5 ਫੀਸਦੀ ਔਸਤ ਦਰ ਨਾਲ ਵਧੇਗੀ।

ਬਾਬਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੀ ਛਾਂ

ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਮਾਣਮੱਤੀ ਭੋਇ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਕੁੜੀਮਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤ ਵਜੋਂ ਤਸਲੀਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਮੱਤੀਆਂ ਪ੍ਰਪਰਾਵਾਂ, ਇਸ ਦਾ ਮਾਣਯੋਗ ਵਿਰਸਾ, ਇਸਦੀ ਉਦਾਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਇਸਦੀ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਫਿਲਾਸਫੀ, ਇਸਦਾ ਗੌਰਵਸ਼ਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਸਦਾ ਫਖਰਯੋਗ ਸਭਿਆਚਾਰ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਰਵ-ਸਾਂਝੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਗੱਲ ਕੀ ਇਹਦੇ ਰਸਕਯੋਗ ਮੁੱਲ ਅੱਜ ਇਸ ਕਾਲਖ ਖੱਲੇ ਮੂਧੇ ਮੂੰਹ ਦੱਬੇ ਗਏ ਹਨ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਹੇਠਲੇ ਵੰਨਿਉਂ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਕੇ ਨਿੱਤਰਿਆ ਹੈ- ਕਿਸੇ ਉੱਭਰਵੀਂ ਪ੍ਰਪਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿੱਡੋਂ ਜਾਈਆਂ ਜਾਂ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਕਤਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਾਉਣ ਕਾਰਨ। ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲੋਂ, ਬੇਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ-ਆਬੂ ਬਚਾਉਣ ਖਾਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਉਪਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਬੁਲਾ ਦੇਣ, ਸੰਘੀ ਘੁੱਟ ਦੇਣ ਜਾਂ ਅੱਕ ਚੁਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਲਖ ਮੁਕਾ ਦੇਣ ਦੀ ਘਿਨਾਉਣੀ ਕਰਤੂਤ ਭਾਵੇਂ ਇੱਥੇ ਸਾਕ-ਸਕੀਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਦੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਭੂਗੋਲਿਕ ਕਾਰਨ ਵਿਭਿੰਨ ਸਨ। ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਹੋਰ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਧਾਤਵੀ, ਜਰਵਾਣੇ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰ ਲੁੱਟਦੇ-ਕੁੱਟਦੇ ਇੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਚੁੱਕ ਖੜਦੇ ਸਨ।

ਹੈ? ਐਨੇ ਕਲਹਿਣੇ ਸਮੇਂ ਕਿਉਂ ਆ ਗਏ ਹਨ? ਜੱਗੋਂ ਤੇਰੁਵੀਂ ਸਾਡੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਵਾਪਰਨ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ? ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਮਾਰ ਕਿਉਂ ਵੱਗ ਪਈ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧੀਆਂ ਦੇ ਵੈਰੀ ਇਹੀ ਕਿਉਂ ਬਣ ਗਏ ਹਨ? ਆਪਣੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰੋਣਕਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਹੀ ਕਿਉਂ ਵਿਰਵੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ?

ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁੰਜਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਮੁਨਕਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਨਾਬਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ? ਪਸ਼ੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਰ ਅਤੇ ਮਾਦਾ ਦਾ ਫਰਕ ਅਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ, ਫਿਰ ਕਾਇਨਾਤ ਦੀ ਸਰਵ-ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਰਚਨਾ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਵੇਰਵੇ ਕਿਉਂ

ਕੁਲਵੰਤ ਕੌਰ (ਡਾ.)

ਉਹ ਵੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਦਿਲ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼-ਦੁਆਰ ਅਤੇ ਦੁੱਧ-ਮਲਾਈਆਂ ਤੇ ਮੱਖਣਾਂ ਦੇ ਪੇੜੇ ਖਾ ਖਾ ਕੇ ਪਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ। ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਤਹਿ ਤੱਕ ਜਾਂਦਿਆਂ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਗੋਲਿਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਰੱਖ-ਰਖਾਓ, ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਪਹਿਨਣ-ਪੱਚਰਨ, ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ, ਵਰਤੋਂ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਚੱਜ ਆਚਾਰ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਅਸਲੋਂ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। 'ਖਾਧਾ ਪੀਤਾ ਲਾਹੇ ਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹੇ ਦਾ' ਜਾਂ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮੁਹਿੰਮਾਂ' ਜਿਹੇ ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਮਾਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਜਿਹੜੇ ਖੱਖੜ ਨਿੱਤ ਝੁੱਲਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਮਨੋਦਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਬਦਲਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਲਸਰੂਪ ਧੀਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਲੱਗਭੱਗ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਬਣਦੀ ਗਈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਸੌ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਦੇ ਬਰਾਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੱਕੀ ਜਾਂ ਵੱਕਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਆਲਮ ਇੰਦਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਨੌਬਤ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਧੀਆਂ ਦੇ ਭਰੂਣ ਜਾਇਆ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਰੱਬ ਬੈਰ ਕਰੇ! ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਾਜ-ਦਹੇਜ ਦੇ ਮਸਲੇ ਵਿਚ ਅਸਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਭਲਿਆਂ ਵੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਆਲਮ ਸੀ, ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ-ਲਿਖਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸੀ, ਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਵਸਤਾਂ ਹੱਥੀਂ ਬਣਾਇਆ

ਦਾਜ ਅਤੇ ਨਿੱਤ ਵਰਤੀਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਵੱਡੇ ਤੇ ਸਾਂਝੇ ਟੱਬਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਤੌਰਨ ਵਿਚ ਔਖ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਦਾਜ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸਬਰ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਹਾਰੀ ਸਾਰੀ ਦਾ ਹੀ ਚੱਲਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਵਾਹ ਅਤੇ ਦੱਬ ਕੇ ਖਾਹ ਵਾਲੀ ਆਦਤ ਹੁਣ ਕੇਵਲ 'ਦੱਬ ਕੇ ਖਾਹ' ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ। ਫਲਸਰੂਪ, ਨਿੱਤ ਦਿਹਾੜੇ ਉੱਸਰ ਰਹੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਖਰਚਾ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕਚੂਮਰ ਕੱਢਵਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਖਰਚਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਖਰਚਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ। ਚਾਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਰ ਪਸਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਕੰਮ-ਧੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਖ ਮੋੜ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ-ਪੱਤਿਆਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਦੀ ਬਾਂ ਹੁਣ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ ਜਾਣ ਲਈ ਬੇਵੱਸ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਕੇ ਮਗਰ ਆਪ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਵੀਰਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵੱਲੋਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਅਤੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਕਰਨ ਮਾਪੇ ਧੀਆਂ ਜੰਮਣੋਂ ਹੀ

ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਪੱਛਮਪ੍ਰਸਤੀ ਅਤੇ ਨੰਗੋਜਵਾਦ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਲੜਕੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਨਤਾਵਾਂ, ਮਾਨਵੀ ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਔਰਤਪਣ ਤੇ ਮਾਪਣ ਨੂੰ ਦਾਗਦਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰਤਾ ਵੀ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ। ਵਿਆਹ ਬਾਹਰਲੇ ਲਿੰਗ ਸਬੰਧਾਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਹੋ ਰਹੀ ਅਯਾਸ਼ੀ, ਅੰਤਰ-ਮਜ਼੍ਹਬੀ ਵਿਆਹਾਂ, ਏਸ਼ੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੁੱਤਰ ਮੋਹ ਦੀ ਲਾਲਸਾ, ਦਾਜ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਧਤਾਧਤ ਮੰਗ ਅਤੇ ਮੁੰਡਾ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਮਝਣ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਆਦਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੇ ਪਰੋਖ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁੜੀਮਾਰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਓ! ਨੀਂਦ 'ਚੋਂ ਜਾਗੀਏ ਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਸੋਚ ਧਾਰਨ ਕਰੀਏ! ਰੱਬ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਨਰ ਤੇ ਮਾਦਾ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੁੱਦ ਨਾ ਪਾਲੀਏ। ਧੀ ਨੂੰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਆਚਾਰਵੰਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਆਭੁਸ਼ਣਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿੰਗਾਰੀਏ। ਫਿਰ ਦੇਖੋ, ਉਹ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ। ਬੇਨਜ਼ੀਰ ਭੁੱਟੋ ਜਾਂ ਮਾਰਗਰੇਟ ਬੈਚਰ। ਆਓ ਪੰਜਾਬੀਓ ਧੀ-ਮਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਕਲੰਕ ਧੋ ਕੇ ਧੀ ਪਾਲਕ ਹੋਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈਏ!!

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰੇ- ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

ਧਨੌਲਾ ਮੰਡੀ (ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ)- ਨਗਰ ਕੌਂਸਲ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਜਿੱਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਬਰਨਾਲਾ, ਧਨੌਲਾ ਭਦੌੜ, ਤਪਾ 'ਚ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਵਿਕਾਸ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਹਲਕਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਪੂਰਾ ਭਰੋਸਾ ਜਿਤਾਇਆ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਸਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੂਬਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਕੌਂਸਲਰ ਭਰਭੂਰ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਾਲ ਚਾਲ ਪੁੱਛਣ, ਉਪਰੰਤ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤਾ।

ਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਖੇਤੀ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸਿਆ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਪਰੰਪਰਾ ਪਿਛਲੇ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਉਸੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਦਾਇਗੀ ਆਤਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਆਤਮੀਆਂ ਦਾ ਜੋ ਨਹੁੰ ਮਾਸ਼ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਾਰਾਰ ਰਹੇ। ਜੋ ਸਿਸਟਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਆਤਮੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਰੱਖਿਆ ਜਵੇ। ਤਿੰਨ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਬੀਜੇਪੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਗਏ ਹਨ ਦਿੱਲੀ ਧਰਨੇ ਤੇ ਬੈਠਿਆ, ਪਹਿਲਾ ਸਾਡੀਆਂ, ਮਾਵਾਂ ਭੈਣਾਂ, ਕਿਸਾਨ, ਮਜਦੂਰ ਤੇ ਸਾਰੇ ਠੰਡ 'ਚ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਹੁਣ ਤਪਦੀ ਗਰਮੀ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ 'ਚ ਕੀਤੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਦੀ ਰੈਲੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ 'ਚ ਪੁੱਛੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਚ ਸ. ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਡਰਾਮੇਬਾਜ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਵਾਰੇ ਕੁੱਝ ਜਿਆਦਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨ, ਮਾਤਾਵਾਂ, ਨੌਜਵਾਨ ਦਿੱਲੀ ਧਰਨੇ 'ਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸ. ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕੌਂਸਲਰ ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀ ਹੋਈ ਮੌਤ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰ ਜਾਕੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਮੱਖਣ ਸਰਮਾਂ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇੰਪ੍ਰੂਵਮੈਂਟ ਟਰੱਸਟ ਬਰਨਾਲਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਮਾਰਕਿਟ ਕਮੇਟੀ ਧਨੌਲਾ ਜੀਵਨ ਬਾਂਸਲ, ਕੌਂਸਲਰ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਿਲ੍ਹਾ ਭੱਠਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਰਜਨੀਸ ਕੁਮਾਰ ਆਲੂ, ਕੌਂਸਲਰ ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਰਾਜੀ, ਕੌਂਸਲਰ ਰਿੰਕਾ ਨੰਬਰਦਾਰ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਰਸਨ ਸਿੰਘ, ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜਗਮੇਲ ਸਿੰਘ ਜੱਗਾ ਮਾਨ, ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ, ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਅਮਰੀਕੀ ਬਿਜ਼ਨਸਮੈਨ ਨੇ ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਕਰਵਾਏ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ 180 ਸਾਲ ਤੱਕ ਜਿਊਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਊਯਾਰਕ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਬੈਸਟਸੇਲਿੰਗ ਰਾਈਟਰ ਡੇਵ ਐਸਪ੍ਰੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬੋਨ ਮੈਰੋ ਤੋਂ ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਕਢਵਾ ਕੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੀ ਬਾਇਓਲੋਜੀਕਲ ਕਲਾਕ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਘੁੰਮਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਾਇਓਐਂਕਿੰਗ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 180 ਸਾਲ ਜਿਊਣ।

ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਮੋਬਾਇਲ ਫੋਨ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਵਿਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। 47 ਸਾਲ ਦੇ ਡੇਵ 2153 ਤੱਕ ਜਿਊਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਕੋਲਡ ਕ੍ਰੋਇਓਬਰੈਪੀ ਚੈਂਬਰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਡੇਵ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ 40 ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲੈਣ ਤਾਂ 100 ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਐਕਟਿਵ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਡੇਵ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ 'ਤੇ 7.4 ਕਰੋੜ ਖਰਚ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰੀਰ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾ ਸਕਣ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ, ਸੌਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਬਦਲ ਕੇ ਅਤੇ ਬੁਢਾਪਾ ਰੋਕਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜਲਣ ਹੋਵੇ।

ਉਮਰ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਟੱਡੀ
ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਟ੍ਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਕਰਵਾਉਣ ਬਾਰੇ ਡੇਵ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜਵਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕਰੋੜਾਂ ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਮਰ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇੰਟਰਮੀਟੈਂਟ ਫਾਸਟਿੰਗ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਦ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਡੇਵ ਕ੍ਰਾਇਓਬਰੈਪੀ ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕ੍ਰਾਇਓਬਰੈਪੀ ਕੋਲਡ ਬਰੈਪੀ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨੇ ਟਿਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਘੱਟ ਤਾਪਮਾਨ ਨਾਲ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਰਵਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਾਰਕ ਐਲਨ ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਨਾਲ ਉਮਰ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਪਨੀ ਬਣਾ ਕੇ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਾਰਵਰਡ ਦੀ ਹੀ ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਐਂਡ ਰਿਜਨ-ਰੇਟਿਵ ਬਾਇਓਲੋਜੀ ਦੀ ਪ੍ਰੋ. ਐਮੀ ਵੈਗਰਸ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਟੱਡੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਮਰ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਬੁਲਿਟਪਰੂਫ ਕਾਫੀ

17 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੱਬਤ ਵਿਚ ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਡੇਵ ਦੀ ਤਬੀਅਤ ਵਿਗੜੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਯਾਕ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਊਰਜਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਬੁਲਿਟ ਪਰੂਫ ਕਾਫੀ ਲਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਐਮ. ਟੀ. ਵੀ. ਤੇਲ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪੀਣ ਨਾਲ ਵਜ਼ਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਹੁਡੀ ਡੀਕੀਨ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਕ ਕੱਪ ਆਮ ਕਾਫੀ ਵਿਚ 500 ਕੈਲੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੁਲਿਟ ਪਰੂਫ ਕਾਫੀ ਵਿਚ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇੰਸੁਲਿਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਮੈਟਾ-ਬਾਲਿਜ਼ਮ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਤੇਲ, ਚਰਬੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗ, ਸ਼ੌਂਕ ਜਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ?

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ, ਜਾਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਰਨ ਤਕ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟਦਾ-ਕੱਟਦਾ ਇਸ ਫ਼ਾਨੀ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਮੁਤਾਬਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ, ਬਾਹਰਮੁੱਖੀ ਅਤੇ ਖ਼ਰਚੀਲੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਉਹ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖ਼ਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਹੀ ਲੈਣਾ ਪਵੇ। ਸਾਖੀਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਅਤੇ ਅਜੋਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਬਹੁਤ ਸਾਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵਿਆਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਮਹੀਨਾ-ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਮਿਥਣ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਆਪਣੇ ਦਾਜ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਆਪ ਕਰਦੀ।

ਵਿਆਹ ਸਬੰਧੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਰੀਖ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ। ਵਿਆਹ ਚਾਹੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਚਾਹੇ ਕੁੜੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਸਧਾਰਨ ਪਾਠ ਜਾਂ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਰਖਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਹਲਵਾਈ ਬਿਠਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਮਣਾ-ਮੂਹੀ ਮਠਿਆਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ 'ਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਦੋ ਕੁ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਔਰਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਸੁਹਾਗ ਦੇ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੀਆਂ, ਝੁੜੀਆਂ ਜਾਗੇ ਵੀ ਕੱਢਦੀਆਂ।

ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਦ ਬਰਾਤ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਹ ਤੇ ਆ ਢੁੱਕਦੀ ਤਾਂ ਮਿਲਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਿਆਣੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਛੇਦ ਬੰਦੀ ਕਵਿਤਾ ਗਾ ਕੇ ਬਰਾਤ ਨੂੰ ਬੰਦੀਆਂ। ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਰਾਤ ਖੋਲ੍ਹੀ ਨਾ ਜਾਂਦੀ, ਤਦ ਤਕ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਵਿਆਹ ਦਾ ਹਰ ਇਕ ਰੀਤ ਰਿਵਾਜ ਬਹੁਤ ਚੰਗੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ।

ਉਪਰੰਤ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪਿਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਬਹਿਰਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਵਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੁੜੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ

ਆਪ ਹੀ ਬਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕਾ ਦੁੱਕਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੁੰਦੇ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਵੈਸ਼ਨੋ ਹੁੰਦੇ। ਬਰਾਤੀ ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ, ਭੰਡਾਂ ਤੇ ਮਰਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲ ਬਰਾਤਾਂ ਰਾਤ ਵੀ ਠਹਿਰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਸਾਲੀਆਂ ਆਪਣੇ ਜੀਜੇ ਤੋਂ ਛੇਦ ਸੁਣਦੀਆਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਭਿਅਕ ਹਾਸਾ-ਠੱਠਾ (ਮਖੌਲ) ਕਰਦੀਆਂ। ਬਰਾਤ ਦੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਪਿਛੋਂ ਕੁੜੀ ਦੀ ਡੋਲੀ ਤੋਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਕਰੁਣਾਮਈ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਬਾਪ, ਭੈਣ-ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇਖ ਕੇ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅੰਬਰੂ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਹਿ ਜਾਂਦੇ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਘਰ-ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਲਈ ਸਮਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਜੇਕਰ ਅਜੋਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਜੋਕੇ ਵਿਆਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਵਿਆਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇ

ਵਿਆਹ ਮਹੀਨਿਆਂ ਜਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਲਈ ਬਿਠਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਾਗੋ ਕਢਦਾ ਹੋਵੇ। ਦੌਲਤ ਪਿਛੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਇਨਸਾਨ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕੁੜੀ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੈ? ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ?

ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪਿਛੋਂ ਕੁੱਝ ਖ਼ਾਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਾ ਕੇ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀ ਦੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਇਹ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇਖਣੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਦੌਰਾਨ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚਲੇ ਬਰਾਤੀ ਪਿਛੋਂ ਆਰਕੈਸਟਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਅੱਧ-ਨੰਗੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਡਾਂਸ, ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਕਬਾਬ ਦੀਆਂ ਚੁਸਕੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਨੀਝਾਂ ਲਾ ਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਤੇ ਬਹਿਰੇ ਸ਼ਰਾਬ-ਕਬਾਬ, ਜੂਸ, ਮੱਛੀ, ਭੱਲੇ, ਟਿੱਕੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਲਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਸ਼ੌਂਕੀਨ ਬਹਿਰਿਆਂ ਨੂੰ 15-20 ਰੁਪਏ ਦਾ ਨੋਟ ਫੜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਪਿਛੋਂ ਲਾਤਾ-ਲਾਤੀ ਨੂੰ ਆਰਕੈਸਟਰੇ ਦੀ ਕਾਵਾਂ ਰੋਲੀ ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਉਤੇ ਸਜਾਏ ਸੋਫਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਰਾਤੀ ਆਰਕੈਸਟਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਡਾਂਸਰਾਂ ਦਾ ਡਾਂਸ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਏ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ/ਦੋਸਤ-ਮਿੱਤਰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਪਿਛੋਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੁਣ ਦੇ ਵਿਆਹ ਸਿਰਫ 3-4 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਡੋਲੀ ਦੇ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕੁੜੀ-ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚੋਂ ਫੇਰਾ ਪੁਆ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਡੋਲੀ ਤੋਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਆਹ ਸੰਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਇੰਨਾਂ ਬਦਲਦੇ ਢੰਗਾਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਤੇ ਸੁੱਚਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਸੋ ਲੋੜ ਹੈ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਆਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਆਚਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ।

ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ੁਬਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ!

ਕੀ ਇਹ ਪੱਥਰ ਕਦੀ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਨੇ? ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ੁਬਾਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਏ? ਬੜੀ ਅਜੀਬ ਜਿਹੀ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਪੱਥਰ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਅਗਾਹ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲ ਵਿਚ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਜਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ, ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਪੱਥਰ ਵੇਖ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਇੰਝ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸੋਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਟ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

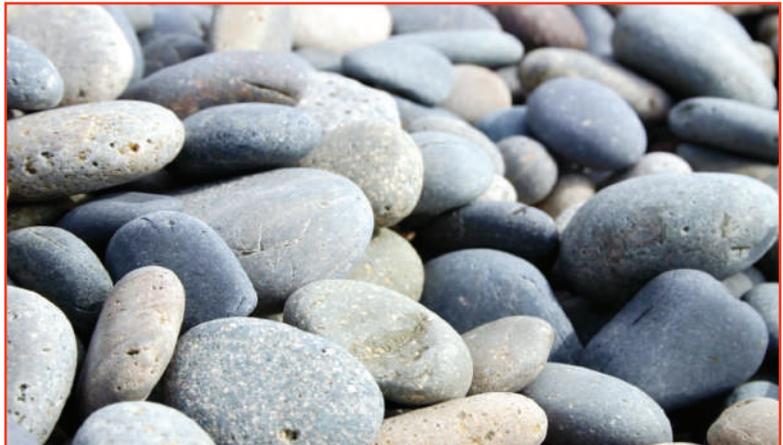
ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਇਕ ਸੁੰਨਸਾਨ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਇਕ ਸ਼ਾਂਤ ਜਿਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤ, ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਖ ਦਰਦ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਵੰਡਦੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ, ਦਰਖਤਾਂ ਦੀ, ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਇਕ ਦੌਰ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹੋ ਗਏ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਬੈਠਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੈਂ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਅਸੀਂ ਦੋਸਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਵੱਡਾ ਮੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੱਥਰ, ਉਹ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਦਰਖਤ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਬਾਰੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਲੱਗਾ

ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਪੱਥਰ ਮੈਨੂੰ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ- ਆ ਗਏ! ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀ ਕਿੱਥੇ ਨੇ? ਕੀ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀਆਂ, ਨਵੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ।

ਬੈਂਚ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਓ ਜੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ, ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਹਾਂ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਬੈਠੋ ਪਰ ਹੋਰ ਕਿੱਥੇ ਨੇ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਰਦ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਦੇਣ ਵਾਲੀ

ਗੱਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬੁੱਤ ਪਿਛੋਕੜ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਕ-ਚੀਕ ਕੇ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਪੂ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਬੁੱਤ ਵਿਚਲੀ ਲਾਠੀ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਧੜਾਧੜ ਵਰਸ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ

ਵਿਚਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਲਾਈਨਾਂ ਸੰਗਲ ਬਣ ਕੇ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਬੋੜੀਆਂ ਬਣ ਕੇ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬੁੱਤ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੰਨੋ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਆਤਮਾ ਨਿਕਲ ਕੇ ਅੱਜ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਹਲੂਣਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਠੋ, ਜਾਗੋ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਰੱਸਾ ਚੁੰਮ ਕੇ ਗਲੇ ਵਿਚ ਪਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼

ਜੋ ਗੋਲੀਆਂ ਜਨਤਾ ਉਪਰ ਵਰਸ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧੀਆਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਥਾਹ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖਜਾਨੇ ਹੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤਾਂ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਜਨਤਾ

ਇਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਵੇਂ ਮੰਤਰੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਅਥਾਹ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਖਜਾਨੇ ਹੀ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤਾਂ ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਬੀਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਔਕੜਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਚ ਹੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ, ਇਸ ਪਿਆਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦੋ-ਮੂੰਹੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਡੰਗ ਤੋਂ ਬਚਾਓ, ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਕੌਮ ਦੇ ਕਰਤਾ-ਧਰਤਾ ਹੋ। ਉੱਪਰ ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਗੋ-ਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜੋ ਕਿ ਕੰਧਾਂ ਉਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਮੰਨੋ ਇੰਝ ਆਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਡਾਇਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਚੱਲੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਆਵਾਜ਼ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ

ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਔਕੜਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਚ ਹੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਸਾਲ ਕੁ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਦੇ ਖੁਸ਼ਣ ਦਾ ਡਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨਵੀਂ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੰਝੋ ਵੀ ਜਨਤਾ ਹੀ ਪਿਟਦੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਬੜੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਖਜਾਨੇ ਭਰਨ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ

ਗਵਾਹ ਉਹ ਬੇਜ਼ੁਬਾਨ ਪੱਥਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਿ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਜੁਲਮ ਜਾਂ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਪੱਥਰ, ਜਿਹੜੇ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿਚ ਸਜਾਵਟ ਲਈ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਭਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਇਹ ਪੱਥਰ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਜੁਬਾਨ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀਆਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਧੜਾਧੜ ਵਰਸਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੱਸ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਬਾਸੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋ ਜਾਓ

ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਬਕਾਟਵ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਬਾਸੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਨੀਂਦ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਤੇ ਬਕਾਟ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਦਿਨ ਭਰ 'ਚ 3 ਤੋਂ 4 ਵਾਰ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬਕਾਟ, ਉਨੀਂਦਰਾ, ਕਿਸੀ ਵੀ ਚੀਜ਼ 'ਚ ਰੁਚੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਬਾਡੀ 'ਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵੀ ਉਬਾਸੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਬਾਸੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ ਸਿਹਤ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ।

ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨ
 * ਲਿਵਰ ਖਰਾਬ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਕਾਟ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਬਕਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਬਾਸੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।
 * ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਿਲ ਅਤੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਅਤੇ ਫੇਫੜੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਅਸਥਮਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
 * ਕੁਝ ਅਧਿਐਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਬ੍ਰੇਨ ਸਟੋਮ 'ਚ ਜਖਮ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਟੁਟਰੀ ਗਲੈਂਡ ਦਬਣ ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
 * ਬੀਪੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਨ ਦਾ ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਵੀ ਉਬਾਸੀਆਂ ਵੱਧ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

* ਤਣਾਅ ਕਾਰਨ ਵੀ ਅਕਸਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਆਕਸੀਜਨ ਬ੍ਰੇਨ ਤਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਪਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਉਬਾਸੀ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ 'ਚ ਆਕਸੀਜਨ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ।
 * ਜੇਕਰ ਸਰੀਰ 'ਚ ਬਲੱਡ ਗਲੂਕੋਜ਼ ਦਾ ਲੈਵਲ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਓ ਕੁਝ ਗਤਬਤ ਹੈ। ਉਬਾਸੀ ਆਉਣਾ ਹਾਈਪੋਗਲਾਈਸੀਮੀਆ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਲੱਡ 'ਚ ਗਲੂਕੋਜ਼ ਲੈਵਲ ਘੱਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
 * ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਹਾਈਪੋਥਾਅਰਾਈਡਿਜ਼ਮ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰ 'ਚ ਬਾਈਰਾਇਡ ਹਾਰਮੋਨ ਘੱਟ ਬਣਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪਾਈਏ ਛੁਟਕਾਰਾ
ਬੋਰੀਅਤ ਨੂੰ ਕਰੋ ਦੁਰ
 ਬੋਰੀਅਤ ਉਬਾਸੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੋਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਬਾਸੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਆਰਾਮ ਕਰੋ। ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਛੱਡੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਕੰਮਾਂ 'ਚ ਲਗਾਓ।

ਪਾਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੀਓ
 ਬਕਾਟ ਕਾਰਨ ਉਬਾਸੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਵੀ ਇਸਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਚੰਗਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਾਈਡ੍ਰੇਟ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਤਰੋਤਾਜ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੋਗੇ।
ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲਓ
 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਬਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਸਰੀਰ 'ਚ ਸਹੀ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਆਕਸੀਜਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ

ਲੰਬਾ ਸਾਹ ਲਓ। ਸਾਹ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਤਕ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਛੱਡੋ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਕਸੀਜਨ ਮਿਲੇਗੀ।
ਤਣਾਅ ਨੂੰ ਦੁਰ ਰੱਖੋ
 ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਮੀ ਵੀ ਉਬਾਸੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਘੱਟ ਸੋਣਾ ਅਤੇ ਚਣਾਅ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰੂਪ ਨਾਲ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।
ਦੁਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਬਾਸੀ ਲੈਂਦੇ ਨਾ ਦੇਖੋ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਬਾਸੀ ਲੈਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਉਬਾਸੀ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਦੂਸਰੇ ਤੋਂ ਤਰੋਤ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਹਟਾ ਲਓ ਤਾਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਉਬਾਸੀ ਲੈਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।
ਦਿਲ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਓ
 ਦਿਲ ਅਤੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਵੀ ਉਬਾਸੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਥਮਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਦਿਲ ਜਾਂ ਫੇਫੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਹੀ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਓ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਅਦ 'ਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇਗੀ।
ਉਬਾਸੀ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਖਤਰਨਾਕ?
 ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਚ ਇਹ ਖਤਰਨਾਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ

ਸਥਿਤੀ 'ਵੇਸੋ ਵੇਗਲ ਰਿਐਕਸ਼ਨ' ਕਹਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਵੇਗਸ ਨਰਵ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਰਵ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਗਲੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੋਈ ਪੇਟ ਤਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
 ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਰਵ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਨ ਅਤੇ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਬਾਸੀ ਆਉਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਹਾਰਟ 'ਤੇ ਵੀ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੇ ਲਿਵਰ ਦਾ ਚੈਕਅਪ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਵਾ ਲਓ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਇਬਟੀਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਬਾਸੀ ਵੱਧ ਲੈ ਰਹੇ ਹੋ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੋ।

ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਅਨਾਜ ਬਚਾਉਂਦੇ ਨੇ ਸਟ੍ਰੋਕ ਤੋਂ

ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਅਨਾਜਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਫਾਇਦਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲਾਂ, ਸਾਬਤ ਅਨਾਜਾਂ ਅਤੇ ਫਲੀਆਂ ਵਰਗੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਟ੍ਰੋਕ ਦੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣਪੀਣ ਨਾਲ ਸਟ੍ਰੋਕ ਦੇ ਰਿਸਕ ਨੂੰ 10 ਫੀਸਦੀ ਤਕ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਊਰੋਲੋਜੀ ਪੱਤਰਕ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਅਨਾਜਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ੂਗਰ ਯੁਕਤ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਕਮੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਵਿਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਅਨਾਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਾਉਣ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਇਸਕੇਮਿਕ ਸਟ੍ਰੋਕ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਟ੍ਰੋਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਕਿਸਮ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਖੂਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹਾਵਰਡ ਟੀਐੱਚ ਚੇਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦੀ ਖੋਜਕਰਤਾ ਮੇਗੂ ਬਰੋਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਈ ਅਧਿਐਨਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਜਾਹਿਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਸ਼ੂਗਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਸਟ੍ਰੋਕ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਕਮੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਐਨ ਵਿਚ 2,09,508 ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਜਾਂ ਕੈਂਸਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 25 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤਕ ਗ਼ੈਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹਰ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਾਲ 'ਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਭਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਖਾਣਪੀਣ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਸਨ।

ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਦੇ ਆਯੁਰਵੇਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋਕ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮੋਨਿਸ਼ਾਨ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ 'ਚ ਆਏ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਜੀਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਸਵੇਰੇ ਉਠਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤ ਸੌਣ ਤਕ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਤੇ ਲਗਜ਼ਰੀ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ।

ਵਾਹਨਾਂ 'ਚ ਸਫਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਲ ਨਾ ਚਲਣਾ, ਰਸਾਇਣਕ ਖਾਦ ਨਾਲ ਬਣੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਏਸੀ 'ਚ ਰਹਿਣਾ, ਫਰਿਜ 'ਚ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਆਦਤ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਜੋ ਪੌਸ਼ਣ ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਯੁਰਵੇਦ ਅਨੁਸਾਰ ਭੋਜਨ, ਨੀਂਦ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹੇਗੀ। ਨਵੇਂ ਤੌਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਤਣਾਅ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਵਧ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਖਾਣਾ-ਪੀਣ ਆਦਿ ਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

'ਤੇ ਕਾਫੀ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਨੀਂਦ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਨ।
 ਪਾਚਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਠੀਕ ਨਾ ਹੋਣਾ: ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਆਉਣ ਲਈ ਭੋਜਨ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਖਾਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਨਾਲ ਪਾਚਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਕਾਫੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਈ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।
ਬਿਗੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸਰੀਰਕ

ਕਿਰਿਆ: ਨੀਂਦ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਅਨਿਯਮਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ ਤੇ ਸ਼ੂਗਰ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਲਈ ਸੁਝਾਅ
 * ਸੌਣ ਦਾ ਸਥਾਨ ਸ਼ਾਂਤ, ਸਾਫ ਤੇ ਹਵਾਦਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
 * ਟੀਵੀ, ਮੋਬਾਈਲ ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਇਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
 * ਜੇ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
 * ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭੋਜਨ ਕਰਨ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
 * ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ- ਜੇ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਗਾਤਾਰ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕਈ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰਫ ਮੋਟਾਪੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਫੁੱਲਦਾ ਹੈ ਪੇਟ

ਮੋਟਾਪਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੇਖਣ 'ਚ ਬੁਰਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੋਟਾਪੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮੋਟੇ ਪੇਟ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੇਟ ਦਾ ਫੁੱਲਣਾ ਮੋਟਾਪਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੇਟ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਗੈਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੇਟ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵੱਡਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੇਟ ਫੁੱਲਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਛੋਟੀ ਅੰਤੜੀ ਅੰਦਰ ਗੈਸ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੇਟ ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਪਾਚਨ ਕਿਰਿਆ 'ਚ ਗਤਬਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ

ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੇਟ ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਉਸਦੇ ਲੱਛਣ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ।
ਪੇਟ ਕਿਉਂ ਫੁੱਲਦਾ ਹੈ?
 ਡਾਈਟ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀਆਂ ਜੋ ਪੇਟ 'ਚ ਗੈਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਕਾਰਨ ਪੇਟ ਫੁੱਲਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਉਦੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਛੋਟੀ ਅੰਤੜੀ ਅੰਦਰ ਗੈਸ ਭਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।
ਪੇਟ ਫੁੱਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ
 ਬਲੋਟਿੰਗ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ

ਲਾਈਫਸਟਾਈਲ 'ਚ ਗਤਬਤੀ, ਹਾਰਮੋਨਲ, ਅਸੰਤੁਲਨ, ਬਾਸੀ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸੇਵਨ, ਪੇਟ 'ਚ ਪਾਣੀ ਜਾਂ ਫਲੂਇਡ ਦਾ ਭਰ ਜਾਣਾ, ਕਬਜ਼, ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤਕ ਭੁੱਖੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਈ ਘੰਟੇ ਇਕ ਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿਣਾ, ਪੀਰੀਅਡਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਰੀਰ 'ਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾਅ ਵੀ ਪੇਟ ਦੇ ਫੁੱਲਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਵਾਈਆਂ ਦਾ ਵੱਧ ਸੇਵਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜੋ ਬਲੋਟਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਖਾਣੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਪੇਟ ਫੁੱਲਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਗੈਸ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਦਤ ਵੀ ਗੈਸ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਣਨ ਅਤੇ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰ

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਮੌਲਿਕ ਚਿੰਤਕ ਵੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਘੋਖਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ। 23 ਮਾਰਚ, 1931 ਨੂੰ ਹੋਈ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਦੇਵ ਅਤੇ ਰਾਜਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਲਾਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ 90ਵੇਂ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਲਿਖਤਾਂ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਬਾਰੇ
 "ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਪਸੰਦ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਂ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਲੰਮਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਪਿਸਤੌਲਾਂ ਨਾਲ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਆਰਮੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਨਿਰਾ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਵੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਪੰਜਾਬੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਸੰਦੇਸ਼
 ਨੌਜਵਾਨ ਪੰਜਾਬੀਏ, ਦੁਜੇ ਸੁਖਿਆ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪ ਆਪਣੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤੁਫ਼ਾਨੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਫ਼ਰਵਰੀ ਨੂੰ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤੇ ਜਾਗਰਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ। ਦੁਜੇ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਤਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਬਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸ ਲਈ? ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਜਥੇਬੰਦੀ ਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਦੀ ਟੈਕਸਿਲਾ ਦੀ

ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅੱਜ ਸਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉੱਚ ਕੋਟੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਾਹਿਤ ਇਕ ਸਾਂਝੀ ਤੇ ਉਨਤ ਬੋਲੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਨਹੀਂ ਰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਫ਼ਸੋਸ : ਕਿ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼
 (ਦੁਸਰੀ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 19-20 ਅਕਤੂਬਰ 1929 ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਹੋਈ, ਉਸ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬੀ.ਕੇ. ਦੱਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਹਨਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵੀ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ 19 ਅਕਤੂਬਰ 1929 ਨੂੰ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।)

ਅਸੀਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬੰਬ ਤੇ ਪਿਸਤੌਲ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਹਨ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲਾਹੌਰ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਲਈ ਤਕੜੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੌਮੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਮੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਮਣਾਂ-ਮੂੰਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਭਾਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੀ ਤਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੀਆਂ ਮੂਹਰਲੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿਚ ਲੜਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਸਮੇਂ ਓਹੀ ਸੰਜੀਦਾ ਇਰਾਦਾ ਵਿਖਾਉਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣਗੇ?

ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਲੱਖਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਕੋਲ ਝੁੱਗੀਆਂ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਝੋਂਪੜੀਆਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਿਆਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਆਦਮੀ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੂਟ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਤਿਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੋ ਇਸ ਕਰਕੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਓ, ਆਪਣੇ ਸ਼ਹੀਦ ਜਤਿੰਦਰ ਨਾਥ ਦਾਸ ਦੀ ਮਹਾਨ ਤੇ ਗੌਰਵਮਈ ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਤੇ ਅਡੋਲ ਬਹਾਦਰੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿਓ।

ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ
 ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੀਡਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬਜਾਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਦੇ। ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨੇਤਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਨਹੀਂ, ਉਹ ਖੁਤਰਾ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ। ਇਹੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਉਹ ਚੰਦ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰ ਯਾਨੀ ਭਾਰਤੀ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਲਈ ਚੰਦ ਹੋਰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣਗੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਭੱਠਾ ਤਾਂ ਬੈਠੇਗਾ ਹੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਯਾ ਅਜਿਹੀ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਗ਼ੈਰ ਹੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਕਰ ਜਿਹੜੇ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ 'ਇਨਕਲਾਬ-ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਸੰਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ

Born: 28 September 1907
 Died: 23 March 1931

ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ, ਸਿਵਾਏ ਪੰਡਤ ਮੋਤੀ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਗਾਂਧੀ ਅੱਗੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਮਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਜਿਹੜੇ ਇਨਕਲਾਬ ਵਾਸਤੇ ਪੂਰੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੈਂ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਗਾ ਕਿ ਔਖਾ ਸਮਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਮਾਰਕ

— ਡਾ. ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਧੁਰ ਆਵਾਜ਼, ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੁਹੱਪਣ ਦੀ ਇਕ ਦਿਲ ਖਿੱਚਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਰਕ ਹੁਸੈਨੀ ਵਾਲਾ। ਜੋ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉੱਪਰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ 12 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰ ਬਾਬਾ ਗੁਲਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਵਪਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰ ਸੀ।

1887 ਵਿਚ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਲ ਕੈਸਰ-ਏ-ਹਿੰਦ ਬਣਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਲਦੀ ਹੀ ਰੇਲ ਲਿੰਕ ਜੁੜਨ ਨਾਲ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਤਕ ਵਪਾਰ ਦਾ ਪੁਰਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਬਣਵਾਇਆ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੁਹਰਾ ਪੁਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਲੰਘਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਸੜਕੀ ਆਵਾਜਾਈ ਚਲਦੀ ਸੀ। ਪੁਲ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਵਪਾਰਕ ਪੱਖੋਂ ਬੇਹੱਦ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪੁਲ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ 27 ਪਿੱਲਰ ਅੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1971 ਦੀ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਤਕ ਇਹ ਵਪਾਰ ਬਾਖ਼ੁਬੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਚੈੱਕਪੋਸਟ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਚੈੱਕ ਪੋਸਟ ਤੋਂ ਅੰਗੂਰ, ਅਨਾਰ, ਚਮੜਾ, ਡਰਾਈ ਫਰੂਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਖੂਬ ਅਦਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਨ ਪ੍ਰੰਤੂ 1971 ਤੋਂ ਵਪਾਰ ਬੰਦ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵੀ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੱਛੜੇ

ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ, ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ 100 ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਛੜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੈ। ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ 15 ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਾਲਤ ਬੇਹੱਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ।

ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਦਾ ਨਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਦੋਂ 23 ਮਾਰਚ 1931 ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੈਨਾਨੀ ਸ਼ਹੀਦ-ਏ-ਆਜ਼ਮ ਭਗਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਗੁਰੂ ਅਤੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਫਾਂਸੀ ਲਗਾ ਕੇ ਚੋਰੀ ਛਿੱਪੇ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਲਿਆ ਕੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਰਸਮਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅੱਧ ਜਲੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖੁਰਾਖੇਜ ਮਿਟਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਮਹਾਨ ਯੋਧੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀਰੋ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰੇ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰਨ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। 23 ਮਾਰਚ ਦੇ ਦਿਨ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ- ਵੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੇਡ ਮੇਲੇ, ਖੂਨਦਾਨ ਕੈਂਪ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ, ਨਾਟਕ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਸਮਾਗਮ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦ ਪਾਕਿ ਬਟਵਾਰੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 17 ਜਨਵਰੀ 1961 ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਫਾਜ਼ਲਿਕਾ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸੁਲੇਮਾਨਕੀ ਦੇ 12

ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਥੇ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਇਸ ਕੌਮੀ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ 23 ਮਾਰਚ 1965 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵਾਈ.ਬੀ. ਚਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਯਾਦਗਾਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 23 ਮਾਰਚ 1968 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਲਛਮਣ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਵੱਲੋਂ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤੀ। 1971 ਦੀ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਸ ਸਮਾਰਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦਾ ਪੁਨਰਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ 23 ਮਾਰਚ 1973 ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਸਮਾਰਕ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ ਕੇਸਰ-ਏ-ਹਿੰਦ ਪੁਲ ਦੇ ਗੇਟ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਉੱਚੀ ਇਮਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਉੱਪਰ 1965 ਅਤੇ 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ ਲੱਗੀਆਂ ਗੋ-ਲੀਆਂ, ਰਾਕਟ ਅਤੇ ਬੰਬਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਜੇ ਜਲਦ ਸੰਭਾਲ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਗਵਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਮਾਰਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਸੁੰਦਰੀਕਰਨ ਲਈ ਉੱਘੇ ਲੇਖਕ ਕੁਲਦੀਪ ਨਈਅਰ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਕੋਟੇ ਦੀ ਇਕ ਸਾਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗਰਾਂਟ 2 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਇਥੇ ਖਰਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਖੂਬਸੂਰਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਾਰਕ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ।

ਰੀਟੀਵ ਰਸਮ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ
 ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਰਕ ਤੋਂ ਲਗਪਗ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਸਾਂਝੀ ਚੈੱਕ ਪੋਸਟ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਚੈੱਕਪੋਸਟ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਉੱਪਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸੂਰਜ ਛਿੱਪਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਇਸ ਸਮਰੋਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਮਾਨ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਮਿੱਤਰ ਜਾਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਯਾਤਰਾ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਰੀਟਰੀਟ ਸਮਾਰੋਹ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ੀਰੋ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਇਸ ਸਾਂਝੀ ਚੈੱਕ ਪੋਸਟ 'ਤੇ ਸੀਮਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਲ (ਬੀ. ਐੱਸ. ਐੱਫ.) ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਰੋਜ਼ਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਪੂਰੀ ਇੱਜ਼ਤ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਅਨੁਸਾਰ 40 ਮਿੰਟ ਦੀ ਰੀਟਰੀਟ ਸੈਰੋਮਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੀ.ਐੱਸ.ਐੱਫ ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਤਾਕਤ, ਜੋਸ਼, ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ, ਭਾਰੀ ਬੁਠਾਂ ਦੀ ਖੜਕਖੜਾਹਟ ਅਤੇ ਉਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੂਬ ਤਾਤੀਆਂ ਬਟੋਰਦੇ ਹਨ। ਬੀ.ਐੱਸ.ਐੱਫ. ਦੀ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਚੱਲਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਗੀਤ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਕੀ ਜੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਨਾਅਰੇ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਵਿਚ ਰੰਗਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਖਣ ਵਾਲਾ ਇਸ 40 ਮਿੰਟ ਦੇ ਸਮਾਰੋਹ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਯਾਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ
 ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਹੋਂਡਵਰਕਸ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਹੁਸੈਨੀਵਾਲਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ) ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਥੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 02 ਦਿਨ ਹੀ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਚੱਲਦੀ ਹੈ। 23 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ ਅਤੇ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ। ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਇਹ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬੰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਟਿਕਟ ਖਿੜਕੀ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਪਿੰਡ ਕਾਲੇਕੇ 'ਚ ਸੀਤਲਾ ਮਾਤਾ ਦਾ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਮੇਲਾ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ

ਧੌਲਾ ਮੰਡੀ, ਸੰਜੀਵ ਗਰਗ ਕਾਲੀ - ਨੇਤਲੇ ਪਿੰਡ ਕਾਲੇਕੇ ਵਿਖੇ ਮਾਤਾ ਸੀਤਲਾਂ ਦੇਵੀ ਦਾ ਮੇਲਾ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ 4 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੱਕ ਲੱਗਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਮਾਤਾ ਸੀਤਲਾ ਦੇਵੀ ਮੰਦਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਲਛਮਣ ਰਾਮ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿੱਪੀ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਿਆ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲੇ 'ਚ ਮੱਖਣਾ ਟੇਕਣ ਵਾਲੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਤਾ ਸੀਤਲਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਸਾਲ ਦੂਰ ਦਰਾਡੇ ਤੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਭਗਤ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ

ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆ ਮਾਤਾਂ ਦੇ ਸਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਮੰਦਰ 'ਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਲੱਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੱਖਣ ਖਾਨ, ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਨਗਰ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ

ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਕਲੱਬ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦਿਨ ਰਾਤ ਲੰਗਰ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਥਾਣਾ ਧੌਲਾ ਦੇ ਐਸਐਚਓ ਇੰਸ. ਵਿਜੈ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਸ ਐਸ ਪੀ ਬਰਨਾਲਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਦੀਪ ਗੋਇਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆ ਮੇਲੇ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੰਦਰ ਦੀ ਅਮਨ ਸਥਿਤੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਲਈ ਪੁਖਤਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਜਰਨਲ ਸਕੱਤਰ ਲਛਮਣ ਰਾਮ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿੱਪੀ, ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਪੰਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਪੰਚ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਲਾਭ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ, ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ, ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਮੂਹ ਕਮੇਟੀ ਹਾਜਰ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਿੰਨੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਖਜਿਆਰ

ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਬੜਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਲਈ ਉਸ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਤੁਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪੱਖੋਂ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸਰਦੀ, ਗਰਮੀ, ਪੱਤਝੜ ਤੇ ਬਹਾਰ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਨਿਵੇਕਲੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਲਬਰੇਜ਼ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਸਦਕਾ ਪਹਾੜ, ਰੁੱਖ, ਫੁੱਲ, ਫਲ ਤੇ ਹਰਿਆਵਲ ਦੇ ਚੌਤਰਫਾ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹੋਰ ਦਿਲਕਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਕੂਨਮਈ ਪਲ ਬਖਸ਼ਦੇ ਹਨ।

ਹਿਮਾਚਲ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਚੰਬਾ ਪਹਾੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦਾ ਅਦਭੁੱਤ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਵਸੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਘੱਟ ਹੈ ਪਰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਆਪ ਮੁਹਾਰੀ ਉਮਤੀ ਕੁਦਰਤੀ ਕਲਾ (ਕੈਨਵਸ) ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਸੰਬਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਜਾਣਨ ਤੇ ਮਾਣਨ ਦਾ ਸਬੱਬ ਨਸੀਬ

ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚਰਚ ਸੱਤੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 7 ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 7 ਵਜੇ ਤਕ ਖੁੱਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਆਬਣ ਵੇਲੇ ਲੋਕੀ ਨਤਮ-ਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ, ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਮੁੱਖ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਬਣੇ ਸਾਮਾਨ ਦੀ

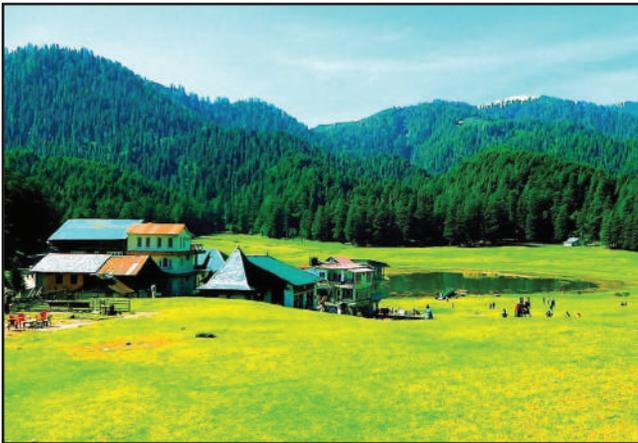
ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੈਲਾਨੀ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਗਰਮ ਪਹਾੜੀ ਪਕਵਾਨ ਨਾਲ ਉਬਲਦੇ ਕੇਸਰ ਵਾਲੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਜਾਇਕਾ ਲੈਣਾ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਦੇ। ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਤੋਂ ਖਜਿਆਰ ਦਾ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਸਫ਼ਰ 22 ਕਿ.ਮੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਵਾਈ ਸਫ਼ਰ ਸਿਰਫ਼ 9 ਕਿ.ਮੀ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਦਿਉਦਰ ਤੇ ਓਕ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਨਾਗ ਵਲੋਂ ਰਸਤਿਆਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਲਾਟੋਪ ਖਜਿਆਰ ਸੈਂਚਰੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਂ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ

ਤੇਤੇ, ਚਿੜੀਆਂ, ਪਹਾੜੀ ਮੁਰਗੇ, ਖਰਗੋਸ਼, ਬੱਤਖਾਂ ਵੀ ਆਮ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਲਾਟੋਪ ਤੇ ਡਾਇਨ ਕੁੰਡ ਚੋਟੀ ਉੱਪਰ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਬਾਕੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ 2-3 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਈ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਮੌਸਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 1973 ਵਿਚ ਡਾਇਨ ਕੁੰਡ ਚੋਟੀ ਉੱਪਰ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਰਾਵੀ ਨਦੀ ਡਾਇਨ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਮੁੱਖ ਪੜਾਅ ਖਜਿਆਰ 2050 ਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਤੇ ਕੇਵਲ 15 ਕਿ.ਮੀ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਕਲਾਕਾਰੀ ਦੇਖ ਆਂਖਾਂ ਅੱਡੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਪਲ ਸਵਰਗਮਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦਿਉਦਰ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਪਹਾੜ, ਨੀਲਾ ਆਸਮਾਨ ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹਰਿਆ ਭਰਿਆ ਘਾਹ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਪਲਾਂ ਲਈ ਦੁਨਿਆਵੀ ਝਮੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਝੀਲ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ ਟਾਪੂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਅਲੌਕਿਕ ਰੰਗ ਹੈ। ਖਾਜੀ ਨਗ ਮੰਦਰ ਸਥਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਸਥਾ ਨੂੰ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਖਜਿਆਰ ਦਾ ਨਾਮਕਰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਦਰ 12ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਣਵਾਇਆ। ਇਸ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਯਾਤਰੀ ਪੈਰਾਗਲਾਈਡਿੰਗ, ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ, ਜੋਰਬਿੰਗ (ਘੁੰਮਦਾ ਬੰਦ ਗੁਵਾਰਾ) ਵਰਗੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਪਹਾੜੀ ਪੌਸ਼ਾਕਾਂ, ਖਰਗੋਸ਼ ਤੋਂ ਮਨਮੋਹਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾ ਨਾਲ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਦੇ, ਬੱਚੇ ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਦੇ ਅਤੇ ਖਾਣਿਆਂ ਦਾ ਲੁਤਫ਼ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸ਼ਿਵ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵਜੀ ਭਗਵਾਨ ਦੀ 84 ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਬੁੱਤ ਤਰਾਸਣ ਕਲਾ ਵੀ

ਵੀ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘਰ ਨੁਮਾ ਟੈਂਟ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਆਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਪਹਾੜ ਉੱਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਇਕਹਿਰਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। 7 ਜੁਲਾਈ 1972 ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਵਿਲੀ .ਪੀ. ਬਲੇਜ਼ਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਈਸ ਕੌਂਸਲਰ ਤੇ ਹੈਡ ਆਫ ਚੈਂਸਰੀ ਨੂੰ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਸੌਂਦਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ 'ਮਿੰਨੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਜਿਆਰ ਤੋਂ ਸਵਿਸ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਿਰਨੀ ਸ਼ਹਿਰ 6194 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਪੀਲਾ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਵੀ ਲਾਇਆ। ਖਜਿਆਰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 160 ਸਥਾਨਾਂ 'ਚੋਂ ਇਕ ਹੈ, ਜੋ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਇਕ ਪੱਥਰ ਸਵਿਸ

ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਡਲਹੌਜ਼ੀ, ਕਾਲਾਟੋਪ, ਡਾਇਨ ਕੁੰਡ, ਖਜਿਆਰ ਤੇ ਚਮੇਰਾ ਝੀਲ ਦੀ ਮੌਸਮੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਚਰਮ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਬਾਇਆ ਪਠਾਨਕੋਟ ਸੜਕੀ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਰਗ 327 ਕਿ.ਮੀ. ਹੈ ਜੋ ਪਹਾੜੀ ਰਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਿਆਂ 7-8 ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਪੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਖਜਿਆਰ ਹਰਿਆਵਲ ਕਲਾ ਦਾ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਨਮੂਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਵੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸੁਹੱਪਣ ਪੱਖੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਪਰਬਤੀ ਖੇਤਰ ਧੌਲਧਾਰ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਜਿਹੜਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਤਟ ਤੋਂ 1970 ਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ 1848 ਵਿਚ ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਨੇ ਵਸਾਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲਈ ਰੈਣ-ਬਸੇਰੇ ਤੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਦਾ ਰਮਣੀਕ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਇਹ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਰਿਹਾ।

ਸੇਂਟ ਜੋਨਸ ਚਰਚ ਡਲਹੌਜ਼ੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਕ੍ਰਸ਼ਿਤ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਗਾਂਧੀ ਚੌਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਹਰੇ ਕਚੂਰ ਲੱਦੇ ਪਹਾੜ ਤੇ ਪਾਈਨ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਾਂਤ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੁਹਾਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚਰਚ ਪ੍ਰੋਸਟੈਸਟੈਂਟ ਸਮੁਦਾਏ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਜੋ ਪਹਿਲਾ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। 1863 ਵਿਚ ਜੋਨ.ਐੱਚ.ਪਾਰਟ ਨੇ ਪੱਥਰ, ਸੀਸਾ ਤੇ ਲੱਕੜੀ ਦੀ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਇੰਨ-ਬਿੰਨ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚੈਪਲ (ਚਰਚ ਦਾ ਪੁਜਾ ਸਥਾਨ) ਨੂੰ ਲੱਕੜੀ ਤੇ ਰੰਗਦਾਰ ਸੀਸੇ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਗੈਲਰੀ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋ ਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕਿਤਾਬਾਂ ਬਾਖੂਬੀ ਬਿਆਨ

ਵਿਚ ਹਲਕੀ ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬੈਰਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਹੰਢਣਸਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸ਼ਿਕਾਰੇ ਤੇ ਕਿਸਤੀਆਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਿਉਦਾਰ ਪਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੁੱਖ ਹੈ। ਪਾਈਨ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 100 ਤੋਂ 1000

ਸਾਲ ਅਤੇ 10 ਤੋਂ 260 ਫੁੱਟ ਲੰਬੇ ਹਨ। ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਮੈਥੂਸਲੇਹ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਾਈਨ ਰੁੱਖ ਦੀ ਉਮਰ 4852 ਸਾਲ ਹੈ। ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਭਾਲੂ, ਭੇੜੀਏ, ਗੁਰੀਲੇ, ਬਾਂਦਰ, ਹਿਰਨ, ਲੰਗੂਰ, ਬਲੈਕ ਹੋਡਾ ਜੈਅ , ਕੈਮਨਟ ਬਿਲਡ ਰੋਕ ਬਰੰਮ, ਗਰੇਅ ਹਿੰਡਰ ਅਤੇ ਫਲਾਈ ਕੈਚਰ ਵਰਗੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੋਰ,

ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ 2 ਕਿ.ਮੀ ਤੰਗ ਪਹਾੜੀ ਰਸਤੇ ਤ ਅੱਗੇ ਸੋਬ ਬਗੀਚਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਹੈਰਤਅੰ-ਗੋਜ਼ ਖੇਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਰੱਸੀ ਤੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣਾ, ਜਿੰਪ ਲਾਈਨ, ਰੱਸੀ ਦਾ ਅਤੇ ਝੁਲਦਾ ਫੱਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਆਦਿ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਿ.ਮੀ ਡੂੰਘੀ ਖਾਈ ਕਿਨਾਰੇ ਬਣੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤਿ ਡਰਾਉਣੀਆਂ

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਲਈ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਰਹਿ ਸਕਣ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਟਰਿਸਟ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿਚ ਖਜਿਆਰ ਦਾ ਨਾਮ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਿੰਨੀ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ' ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਸਫ਼ਰ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਚੰਮੇਰਾ ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੀਤਿਆ, ਜੋ ਖਜਿਆਰ ਤੋਂ 55 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 763 ਮੀਟਰ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇੱਥੇ ਦਿਨ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਾਂਗ 37 ਡਿਗਰੀ ਪਰ ਪਹਾੜੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 17 ਡਿਗਰੀ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਝੀਲ ਰਾਵੀ ਨਦੀ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰ ਕੇ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪਹਾੜਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਝੀਲ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨੀਲੀ ਚਮਕ ਯੂਰਪੀ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ 540 ਮੈਗਾਵਾਟ ਪਣ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਨਾਲ ਚੰਬਾ ਜਗਮਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਾਣੀ 747 ਮੀਟਰ ਡੂੰਘਾ ਤੇ ਲੰਬਾਈ 968 ਫੁੱਟ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਲੋਕੀ ਮੋਟਰ ਬੋਟ ,ਪੈਡਲ ਬੋਟ, ਸ਼ਿਕਾਰਾ,ਰੋਇੰਗ ,ਫਸਿੰਗ ਤੇ ਚੱਪੂ ਕਿਸਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਸਥਾਨ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਛੱਡਣੇ ਪਏ। ਬੇਚਿੰਤ ਸੈਰ- ਸਫ਼ਰ ਤੇ ਸਮਾਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਹਿਣ-ਸੌਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨਾ ਜਾਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਹੈ। 25 ਤੋਂ 31 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੈਂਦੀ ਬਰਫ ਪਹਾੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਵਿਚ ਚੋਖਾ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਲ ਟੁੰਬਵੀਂ ਕਾਇਨਾਤ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੁਰਗ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿਣ, ਮਾਣਨ ਤੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ, ਉਮੀਦਾਂ ਤੇ ਉਰਜਾ ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

2027 ਤੱਕ ਪੁਲਾੜ ਵਿਚ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣਗੇ ਲੋਕ

'ਸਵਰਗ 'ਚ ਪੌੜੀ ਲਗਾਉਣਾ' ਇਹ ਕਹਾਵਤ ਸੱਚ ਸਾਬਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਜੇਕਰ ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਅ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ 2027 ਤੋਂ ਯਾਤਰੀ ਪੁਲਾੜ 'ਚ ਹਾਲੀਡੇ ਸੈਲੀਬ੍ਰੇਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸਦੀ ਤਿਆਰੀ ਜ਼ੋਰਾਂ-ਸ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ। ਯਾਤਰੀ ਇਸ ਦਿਨ ਦਾ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸੈਲਾਨੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਲਾੜ ਦੀ ਸੈਰ ਦਾ

ਮਲਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸੁਪਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਪੁਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀ ਵਧੀ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਚਰਡ ਬ੍ਰੈਂਸਨ ਦੀ ਵਰਜਿਨ ਗੈਲੈਕਟਿਕ ਸਪੇਸ ਗੱਡੀ ਨੇ ਵੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਾੜ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ

ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ 2022 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੈਲਾਨੀ ਸਪੇਸ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ 90 ਮਿੰਟ ਤਕ ਪੁਲਾੜ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਨਗੇ। ਉਥੇ ਹੀ 2027 ਨੂੰ ਪੁਲਾੜ ਦੇ ਹੋਟਲ 'ਚ ਰੁਕ ਕੇ ਹਾਲੀਡੇ ਸੈਲੀਬ੍ਰੇਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇ

ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ 2026 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ 2027 'ਚ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਾਤਰੀ ਪੁਲਾੜ ਦੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਪੁਲਾੜ 'ਚ ਰੁਕ ਕੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ।

ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ \$5 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਭਾਵ ਤਕਰੀਬਨ 37 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਨੇ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੁਲਾੜ 'ਚ ਇਸ ਹੋਟਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੇਸ ਹੋਟਲ 'ਚ ਬਾਰ, ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਅਤੇ ਜਿਮ ਦੀਆਂ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਹੋਟਲ 'ਚ ਇਕੋ ਸਮੇਂ 280 ਮਹਿਮਾਨ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ 'ਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਗੁਰੂਤਾਕਰਸ਼ਣ ਦੇ ਹਵਾ 'ਚ ਲਟਕ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਕਰਨਗੇ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਫੀਸ਼ੀਅਲ ਗ੍ਰੇਵਿਟੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੇ ਸਪੇਸ ਹੋਟਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਚੰਦ-ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦੀਦਾਰ ਕਰ ਸਕੋ।

MISSION PEAK BROCKERS, INC

For the best possible price and highest profit, call a Business Professional.

As the **President of Mission Peak Brokers, Inc.** and also a **Commercial Real Estate Broker**, I offer you guidance that is based on extensive experience in Sales. Acquisition and Financing of Commercial Real Estate and the purchase of businesses.

Mission Peak Brokers, Inc. is a leading **Business Brokerage** firm based in the San Francisco Bay Area providing the services required for the sale and acquisition of main street retail business opportunities and commercial real estate as well as an all-inclusive assistance with the business and commercial loan process.

We are here to secure your objectives through a standard of aggressive diligence, measurable integrity and the highest standard of excellence **knowing our client's satisfactions is our ultimate goal.**

CALL A PROFESSIONAL AND GET THE BEST POSSIBLE PRICES AND HIGHEST PROFITS

I am a top rated Business and Commercial Real Estate broker with vast experience in Sales.

Acquisition and Financing of Commercial Real Estate.

GET TOP DOLLAR\$

FOR YOUR COMMERCIAL PROPERTY

CALL TODAY

(510) 490-9705

hssidhu@gmail.com
www.missionpeakbrokers.com

**Harpreet "Harry" Sidhu, CBB
Broker/president**

**BRE Lic #1433114
Broker Lic # 01792260**

